

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Hospodaření a správa ústředního hřbitova Slezská Ostrava

Management and Administration of the Central Cemetery in Silesian Ostrava

Student: Martin Bartoš

Vedoucí bakalářské práce: Ing. David Lenert, Ph.D., MBA

Ostrava 2010

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání bakalářské práce

Student: **Martin Bartoš**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 02 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Hospodaření a správa ústředního hřbitova Slezská Ostrava**
Management and Administration of the Central Cemetery in Silesian Ostrava

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Historie a vývoj pohřebnictví v ČR
 3. Ústřední hřbitov Slezská Ostrava
 4. Analýza hospodaření a správy vybraných hřbitovů
 5. Doporučení ke zlepšení správy a hospodaření ústředního hřbitova Slezská Ostrava
 6. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

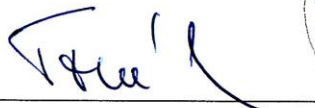
HALÁSEK, D.; LENERT, D. *Ekonomika veřejného sektoru (vybrané kapitoly)*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2008. 238 s. ISBN 978-80-248-1854-2.
PEKOVÁ, J.; PILNÝ, J.; JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, a. s., 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
REKTORÍK, J. a kol. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. aktualizované vyd. Praha: Nakladatelství Ekopress, s.r.o., 2007. 308 s. ISBN 978-80-86929-29-3.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. David Lenert, Ph.D., MBA**

Datum zadání: 20.11.2009

Datum odevzdání: 07.05.2010

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, vypracoval samostatně.
Přílohy jsem převzal beze změn“.

V Ostravě 29. dubna 2010

.....
Martin Bartoš

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval vedoucímu práce, Ing. Pavlovi Lacinovi – řediteli krematoria Slezská Ostrava, za trpělivost a cenné rady a připomínky při zpracování tohoto tématu. Dále vedoucí hřbitovní správy Nataše Lukášové a panu Bukovanskému, referentu hřbitovní správy v Ostravě – Vítkovicích.

OBSAH

1	ÚVOD	1
2	HISTORIE A VÝVOJ POHŘEBNICTVÍ V ČR	3
2.1	Hřbitovy a hroby ve středověku a novověku.....	3
2.2	Poloha a hygienická opatření hřbitovů	4
2.3	Hromadné hroby a pohřby na Moravě a ve Slezsku	5
2.4	Historie hřbitovní kultury	9
2.5	Zákon č. 256 ze dne 29. června 2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů.....	13
3	ÚSTŘEDNÍ HŘBITOV SLEZSKÁ OSTRAVA.....	16
3.1	Starý a nový hřbitov	16
3.2	Hřbitovní provozní řády	17
3.3	Současná podoba hřbitova	17
3.4	Zpopelnění ostatků zesnulých formou smísení popele se zemí.....	17
4	ANALÝZA HOSPODAŘENÍ A SPRÁVY VYBRANÝCH HŘBITOVŮ.....	21
4.1	Využití veřejných pohřebišť v České republice	21
4.2	Povinnost obcí dle zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví.....	22
4.3	Hospodaření a správa ústředního hřbitova Slezská Ostrava	26
4.4	Hospodaření a správa hřbitova Ostrava – Vítkovice	30
5	DOPORUČENÍ KE ZLEPŠENÍ SPRÁVY A HOSPODAŘENÍ ÚSTŘEDNÍHO HŘBITOVA SLEZSKÁ OSTRAVA	34
5.1	Anketa	34
5.2	Porovnání hospodaření pohřebišť Slezská Ostrava s pohřebišťem Ostrava Vítkovice	35
5.3	Využití volné kapacity hrobových míst k estetizace pohřebišť Slezská Ostrava	38
	ZÁVĚR	40
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	43
	SEZNAM ZKRATEK	
	PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	
	SEZNAM PŘÍLOH	

1 ÚVOD

„Naší veřejnosti by mělo být samozřejmé, že péče o hřbitovy a umělecké památky je měřítkem kulturní vyspělosti národa“.
(Karel Jaromír Erben)

Od pradávných dob jednotlivé kultury přinesly různé kulty, rituály a způsoby, jak se zesnulým naložit. Některé kulty se ve smrti a věcech s ní spojených vyžívali.

Inspirací pro napsání této práce je absence témat s problematikou pohřebnictví.

V této práci rovněž uvádím rozdíly v pohřbívání závislémi na sociálním, společenském, kulturním, ekonomickém a dobovém statusu z historického a současného hlediska.

V jednotlivých kapitolách definuji základní problematiku hřbitovnictví a popisuji její historický vývoj. Uvádím proměny postoje ke smrti, pohřebním zvyklostem a rituálům.

Cílem mé práce je analýza hospodaření a správy veřejného pohřebiště Slezská Ostrava. Na základě provedené analýzy pak navrhnout doporučení vedoucí ke zlepšení hospodaření a správy.

K objektivnímu porovnání hospodaření a správy jsem zvolil druhé největší Ostravské veřejné pohřebiště v Ostravě Vítkovicích. S vybranými návštěvníky veřejného pohřebiště Slezská Ostrava jsem provedl anketu, abych zjistil názor veřejnosti na kvalitu poskytovaných služeb.

Pro dosažení stanoveného cíle jsem analyzoval získané podklady o hospodaření a vedení správy od správy veřejných pohřebišť Slezská Ostrava a Ostrava Vítkovice. Na základě těchto analýz dojdou k závěru a navrhnou doporučení ke zlepšení. Zhodnocení hospodaření a správy jsem provedl pomocí obecné metody porovnání.

Na vybraném tématu mne zajímá, zda se veřejná pohřebiště od sebe něčím specifickým odlišují, a to nejen v hospodaření, ale také svým postojem k novým projektům, které jsou ekonomicky i eticky efektivnější pro pozůstalé i pro obce.

Úvodní a druhá část je věnována historii od středověku po současnost.

Třetí a čtvrtá kapitola se zabývá zákony a ekonomickým rozbohem hřbitovnictví v rámci ČR s konkrétní analýzou dvou vybraných hřbitovů.

V páté kapitole jsou zhrnuty zjištěné skutečnosti a poznatky na základě kterých potvrdím nebo vyvrátím hypotézu o tom, zda veřejné pohřebiště Slezská Ostrava je ziskové, nebo je zcela závislé na dotacích investorů a zda jsou dotace a platby za pronájem hrobových míst dostačující.

K řešení stanoveného cíle jsem použil základní legislativní předpisy, odbornou literaturu a webové stránky různých institucí vč. názorů občanů.

Nejčastěji používaná klíčová slova: veřejné a neveřejné pohřebiště, hrobová místa, pohřebnictví, oběti, rituály.

2 HISTORIE A VÝVOJ POHŘEBNICTVÍ V ČR

2.1 Hřbitovy a hroby ve středověku a novověku

Ve středověku byly hřbitovy skladištěm starých nepotřebných věcí, rejdištěm toulavých psů a vepřů, potulovali se tam žebráci a všelijaká cháska, což přetrvávalo do počátku novověku. Lidé pobývali běžně přes den na hřbitovech, neboť neměli z mrtvých strach. Konzumovali tam potraviny, provozovali různé hry a oslavy. Hřbitovy také sloužily ke shromažďování lidí k válečnému tažení i k obraně.

Hřbitovy měly oddělovat svět živých od světa mrtvých, bývaly obehnány zdí nebo živým plotem, přesto byly stále součástí měst a vesnic, což svědčilo o snaze zůstat v blízkém spojení s mrtvými. Zámožní měšťané si udržovali pohřební místa na hřbitovech u městských chrámů, zatímco nově vznikající hřbitovy, často již za městskými hradbami, sloužili především pro střední vrstvu, jako byli řemeslníci, obchodníci, zemědělci, popř. městská chudina. Pro chudé měly sloužit hřbitovy vzdálenější od města a vyznačovaly se absencí kostelů. Kostely nebyly při pohřbech lidí z nižších vrstev nutné, neboť z místa úmrtí se jejich tělo přepravovalo rovnou do společných hrobů (Unger, 2006).

Kolem hřbitovů byly budovány zdi a za nimi byly vysazovány stromy, především jalovec a smrk. Výsadbou stromů si lidé připomínali, že pozůstalí jsou v rukou božích. Proto jsou hřbitovy dlouho nazývány „pohřební zahradou“. Důvodů pro ohrazování hřbitovů je hodně. Za prvé se jedná o archetypální strach z mrtvých, za druhé o praktické důvody, např. o ochranu před vandaly či zloději nebo obrannou a útočištnou funkci místa. Ohrazené hřbitovy se stávají již ve středověku pro obyvatele vesnic, měst a městeček, která neměla nebo měla nedostatečné opevnění, ochranou.

Křesťanství přineslo do pohřbívání nové zvyklosti, a to především pohřbívát výlučně na místech posvěcených a veřejně označených.

Vazba hřbitova na kostel byla samozřejmostí až do doby novověku. Novověké hřbitovy navázaly na strukturu hřbitovů středověkých. K zásadním změnám došlo až koncem 17. a v 18. Století. Změnu zapříčinila zdůrazňovaná hygiena a čistota, omezení hřbitova jen k účelům pohřbu a věčného odpočinku. I když proces přesunu hřbitovů mimo město začal už v 15. století, hřbitovy se udržely v prostoru obcí a měst do 18. století, někde až do dnešní doby.

2.2 Poloha a hygienická opatření hřbitovů

Problém polohy hřbitovů v rámci městského celku bylo nutné řešit v období kolonizace ve 12.-13. století. V nově zakládaných městech je s hřbitovy počítáno jako s nedílnou součástí. V rámci přesně rozdělené městské plochy bylo i pro ně vyhrazeno místo. Pro křesťanské hřbitovy často v okolí farního kostela. Židovské hřbitovy byly umísťovány v hradebních pásmech či za hradbami. Od novověku se přesouvají daleko od měst a obcí a jsou volně usazovány v krajině. Venkovské křesťanské hřbitovy byly budovány podobně jako městské, především v okolí farních kostelů upravených obcí (Ohler, 2001).

Řešení umístění hřbitovů přinášely v minulosti požadavky na dodržování hygienických opatření. Především se kladl důraz na zákaz pohřbívat mrtvé v polích a v lesích. Špatná hygiena středověkých hřbitovů uprostřed měst nepochybně přispívala k šíření chorob a tím i k větší úmrtnosti. To nakonec bylo i důvodem, proč musely být zřizovány hřbitovy mimo obvod historických měst.

V roce 1784, v souvislosti s rozsáhlými správními reformami, spojuje císař Josef II. čtyři pražská města v jeden správní, hospodářský a kulturní celek. Při této příležitosti jsou rušeny hřbitovy u kostelních objektů a zakládány ústřední hřbitovy za hradbami. Na místech farních hřbitovů vznikají náměstí, silnice a celé plochy ustupují zástavbě.

V případě Prahy se od 80. let 18. století stávají pro obyvatele pravého vltavského břehu centrálním hřbitovem Olšany. Leží mimo centrum a císař výhradně zakazuje pohřbívat uvnitř měst. Josef II. je v dodržování hygieny tak důsledný, že nařizuje vyprázdnit krypty ve městě a přepravit na hřbitovy za hradbami i všechny pozůstatky dávno zemřelých. Kolem kostelů a kaplí tak zanikají malé romantické hřbitůvky, které dodávaly Praze poetické kouzlo. Dodejme, že v současnosti odpočívá na Olšanech přes jeden milion zesnulých.

Zostřený dohled na hygienická opatření je zdůrazňován i v následujících obdobích.

Hygienické požadavky jsou zakotveny v rámci rozmanité spleti hřbitovních řádů a vyhlášek, které začínají na úrovni obecních správ a končí u vládních nařízení. Pohřebiště je od konce 19. století považováno za "veřejný zdravotní ústav" provozovaný korporacemi veřejného práva (Jeroným, 1991).

2.3 Hromadné hroby a pohřby na Moravě a ve Slezsku

Na Moravě jsou dokladem o hromadném pohřbívání pozůstatky tří koster z Mařatic v okrese Uherské Hradiště, které jsou považovány za součást hromadného hrobu, v němž byly uloženy oběti morové epidemie z roku 1680.

O morový hřbitov se jedná pravděpodobně také v případě hrobu na Pivovarské ulici v Opavě. Ve zkoumané jámě byly nalezeny kosterní ostatky devíti jedinců. Dle písemných pramenů na tomto místě kdysi stával tzv. jaktařský hřbitov sloužící především obyvatelům opavského předměstí. Vzhledem ke své rozlehlosti byl však v době morových epidemií užíván také občany vlastního města. V prostoru mezi ostravským kostelem sv. Václava a hradbou byl mimo areál kostelního hřbitova zřízen hromadný hrob s ostatky více než 20 jedinců. Stalo se tak v souvislosti s některou z epidemií (Unger, 2006).

a) Pohřby v kostelních kaplích

V 16. století se začínají objevovat okázalé hrobky. Budovali je bohatí měšťané, patrně po vzoru aristokracie, prosazující pohřby členů jedné rodiny do společné rodinné hrobky. Tento způsob pohřbívání přetrval až do 18. století (Kovařík, 2001).

b) Vojenské hřbitovy

Vojáci padlí v bitvách bývali pohřbíváni jak v samostatných hrobech, tak v hrobech hromadných, kde končili většinou řadoví vojáci. Množství hromadných hrobů bylo zřizováno u polních lazaretů a vojenských špitálů, kde umíralo mnoho vojáků na následky svých zranění a epidemií různých chorob. Na civilních hřbitovech bývalo pro vojáky vyhrazeno zvláštní místo. Teprve v 18. století začaly vznikat speciální vojenské hřbitovy.

Vojenské hřbitovy mají za úkol uctít památku vojáků padlých v první a druhé světové válce, bez ohledu na jejich státní příslušnost. Nakládání se zemřelými vojáky je upraveno ženevskými konvencemi. Již před první světovou válkou byla mezinárodním právem uznána povinnost válčících států pohřbívát mrtvoly padlých bojovníků.

Stát má o válečné hroby pečovat a udržovat je v poznatelném stavu, takto formuluje povinnost ženevská konvence. Komunistická minulost se chovala k hrobům svých nepřátel asi podobně, jako k dalším ideologicky nevyhovujícím skupinám. Zarostlé, rozpadlé nebo zaniklé náhrobky např. německých vojáků byly běžnou součástí civilních pohřebišť (Kovařík, 2001).

c) Židovské hřbitovy a diferenciacie v rámci hřbitovního celku

Židovské hřbitovy byly od středověku zakládány mimo městské centrum, případně mimo samotné město. Zpočátku měli židé jedno centrální pohřebiště, tzv. židovskou zahradu, v Praze, kde byli údajně převáženi všichni mrtví. Posléze vznikají v obcích a městečkách další hřbitovy.

Téměř každá židovská náboženská obec měla svůj vlastní hřbitov. Na rozdíl od křesťanských zvyklostí (začátek pohřbu v kostele) nesouvisují židovské pohřební zvyklosti nijak se synagógou. Hřbitovy jsou od synagóg značně vzdálené, a pokud spolu zcela výjimečně sousedí, jedná se o sousedství náhodné nebo způsobené prostorovou stísněností židovských čtvrtí. Další rozdíl mezi židovskými a křesťanskými hřbitovy vyplývá z tradiční židovské zásady nenarušitelnosti hrobů.

Zatímco na křesťanských hřbitovech lze hroby po několika desetiletích otevřít a na témže místě pohřbít jiného nebožtíka, hroby na židovských hřbitovech nemají být nikdy porušeny. Ostatky zemřelých musí zůstat navždy na místě, kde byly uloženy. Proto se v případě, kdy zaplněný hřbitov nebylo možné plošně rozšířit, navezla na staré hroby vrstva zeminy a další zemřelí byli pohřbíváni nad původními hroby. Náhrobky z dolní vrstvy hrobů byly přitom zasazeny do nasypané vrstvy země. Tak se během staletí na některých prostorově stísněných hřbitovech navršilo více vrstev hrobů a hustě nahromaděné náhrobní kameny z různých období se nacházejí na jedné úrovni (Němec, 1980).

V rámci každého hřbitovního celku existují různé diferenciaci - postavení člověka v rámci hierarchizované společnosti ale i k činům, které za svého života spáchal. Zemřelý má určené místo, kde bude jeho tělo spočívat po ukončení pozemské pouti. Ještě v 50. letech 20. století se nepokřtěné děti nedávaly ani do rakvičky. Byly zabaleny do plínky nebo do kusu papíru a vloženy do krabice od margarínu. Hrobník pak tělíčko zakopal do mělké jamky u zdi na místě vyhrazeném nekřtěňátkům a sebevrahům (Unger, 2006).

V rámci diferenciaci hřbitovních celků sáhneme hlouběji do minulosti. V 11. století se setkáme s pohřebištěm „vampyrů“ v Čelákovících. V jeho případě se zřejmě nejednalo o samostatný hřbitov ale o část většího pohřebiště, kde byly s protivampyrickými opatřeními pohřbeni společensky odlišní jedinci.

Z vrcholného středověku známe takový samostatný prostor ze zaniklého hřbitova u kostela sv. Štěpána na Novém Městě, kde byly pochovány „šestinedělky“ s mrtvými dětmi v náručí.

V současnosti nepodléhá rozdělení hřbitovního celku tak silně společenské tradici ale především jeho prostorovým možnostem (poloha, velikost, volná hrobová místa aj.). Řídí se také přáním zesnulého či jeho okolí o konečné úpravě tělesných pozůstatků (rozptyl, kostrový pohřeb, uložení spálených ostatků v urně).

d) Vzezření hrobu a Olšanské hřbitovy

K těmto přáním se řadí i nadčasová snaha o udržení posmrtné společenské prestiže. Nejedná se pouze o starosvětské honosné náhrobní kameny, ale i o více či méně vtipné náhrobky různých osobností kultury, vědy aj., které naznačující s jakou činností byl život zesnulého úzce spjat. Přesto připomíná tento trend situaci z jižní Ghany, kde jsou mrtví pohřbíváni v rakvích vypovídajících rovněž o jejich způsobu života a skrytých přáních. Výběr takovéto rakve je přitom prestižní záležitostí. Zesnulí jsou ukládáni do rakví ve tvaru pytle mouky (pro pekaře), tenistky (pro atleta) nebo ekonomického balení mléka (pro majitelku obchodu). Tato tradice není přitom vůbec stará. Vznikla na konci druhé světové války (Ohler Norbert, 2001).

Zbývá snad jen položit si otázku, proč podobná tradice nevznikla u nás. Zřejmě proto, že pohřeb v našich podmínkách není přece jen takovou společenskou, finančně a časově náročnou událostí a rakev po uložení do země není vidět.

Za morové epidemie roku 1680, kdy v Praze byly vyhlidněny celé ulice a malé farní hřbitovy uvnitř města nestačily pojmout v několika týdnech přes 32 tisíc zemřelých, tehdy byly položeny základy nyní největšího pražského hřbitova, a to na pozemcích zakoupených pražskou obcí od pana Viléma rytíře z Hradešína.

Do hlubokých šachet byly vhazovány oběti moru a kolem nově postaveného kostelíka tak vyrůstal první olšanský hřbitov. V letech 1713 - 1714 byly vykopány šachty pro dalších 12 tisíc morových obětí. V zimě roku 1771-1772 byly blátivé cesty od Prahy k Olšanům ve dne v noci zaplněny vozy zemřelých. Zdálo se, že Olšany budou vždy čekat jen na hromadné pohřby obětí epidemií nebo válek.

Tři staletí uplynula od založení Olšanských hřbitovů. Za tu dobu postihly naši zemi různé pohromy, dokonce dvě světové války – po první z nich epidemie španělské chřipky zahubila jen v Praze v krátkém čase přes 100 tisíc lidí. Olšanské hřbitovy se zatím rozrostly na plochu 50 hektarů a 110 tisíc hrobů naplňuje v současnosti tento prostor (Jeroným, 1991).

2.4 Historie hřbitovní kultury

Středověký hřbitov se nacházel v centru obce na velice malé ploše, nebylo kam jej rozšířit, proto byli mrtví v hrobě pouze po nejkratší možnou dobu, a poté museli uvolnit místo novým zemřelým. Exhumované zbytky zemřelých byly ukládány ve speciálních prostorách hřbitovů a kostnicích. Umíralo velmi mnoho lidí. Průměrný věk byl kolem 30 až 35 let. Lidé se nesnažili budovat náhrobky, protože investice při takovém postupu pohřbívání byla naprosto zbytečná. Hroby byly označeny pouze dřevěným křížem (Ohler Norbert, 2001).

Teprve pozdní gotika a renesance přinesly budování pohřebních kaplí a jejich výzdobu tvořily postavy a výjevy z Bible, které měly tematiku smrti zakrýt.

Oproti tomu baroko bylo symbolice smrti nakloněno. Na hřbitovech se ve velkém začaly objevovat symboly lebek, zkřížených prstů, přesýpacími hodinami apod. Žádný z hřbitovů z doby před rokem 1786 se nedochoval.

Postupem času se barokní umrlčí symbolika začala vytrácet a náhrobky se stávaly světskou vzpomínkou na zemřelého (Ohler Norbert, 2001).

Atmosféra první republiky nepřála hřbitovnímu umění. Hroby mají jednoduchý a civilní vzhled, obvykle prezentovaný kamennou deskou. Postupující zesvětštění obyvatelstva podpořilo rozšíření pohřbu žehem, který také napomohl k úpadku hřbitovní kultury. Urna s popelem již vyžadovala minimum prostoru. Plochu hrobu vystřídala skříňka v kolumbáriu, jejichž jednotné řešení bylo značně ochuzeno o architektonické vlastnosti.

Nástup komunismu po druhé světové válce znamenal úplný konec hřbitovní kultury.

Cílem bylo nevybočovat z řady za života a neupozorňovat na sebe ani po smrti na hřbitově. Hřbitovy ovládl umělý kámen teraso. Popisová deska obsahuje pouze jméno a data. „Na hřbitově se usídlila banalita, náhrobky se stávají zaměnitelnými.

Vrcholem účelových reálně socialistických hřbitovů jsou kolumbária s prosklenými vitrínami, která budí dojem skladiště uren či „králíkáren“.

Dalším projevem postupující degradace hřbitovní kultury a úcty k zemřelým je žalostně zanedbaný stav historických pohřebišť např. staré židovské, německé, vojenské a klášterní hřbitovy popř. nákladné továrnické hrobky, které zarostly bujnou vegetací a neudržováním se změnily k nepoznání. Velkou měrou se na nich také podepsalo rozkrádání a vandalismus (Ohler Norbert, 2001).

Mnohé staré hřbitovy musely ustoupit průmyslové expanzi a zanikly tak spolu s malými městečky či vesnicemi.

Pádem komunismu v roce 1989 ustala ideologická likvidace a historická pohřebiště, která nebyla úplně zničena, byla zachráněna a obnovena. Přesto česke hřbitovy na zlepšení své podoby stále ještě čekají. Uniformita a

nedostatek fantazie a umělecké tvořivosti stále převládá, navíc podporované tuctovým kamenickým řemeslem.

Náhrobky se nadále podobají jeden druhému a pokud se někde vyskytne nějaký nápad, často je kopírován a na hřbitovech ho můžeme vidět hned v několika provedeníích.

V souvislosti s kritikou hřbitovních poměrů musíme vzít na vědomí skutečnost, že náklady na postavení náhrobku z přírodního kamene dosahují několika desítek tisíc korun.

Přesto se najde mizivé procento (cca 5%) lidí, kteří mají zájem na tom, aby pomník a hrob své rodiny dali do pořádku a investují nemalé peníze do oprav nebo do úplně nových staveb.

a) Kaple, náhrobky, sarkofágy, relikviáře

Kaple měly zpočátku pouze kultovní funkci, ale časem se pohřby nevyhnuly ani těmto prostorám. Hradní a kostelní kaple začaly být všeobecně využívány k pohřebním účelům okolo 16. století. Nešlo však o pohřbívání přímo do země, rodina musela pod kaplí vybudovat kryptu, do které pak byli rodinní příslušníci ukládáni. Kaple bez pohřební funkce, sloužící výhradně k účelům kultu se vykytovala jenom vzácně.

Vztah k zemřelým jako nedělitelné součásti společenství věřících, vedl v životě církve ke snaze po trvalé vzpomínce na ně. Ta se projevila jako označování hrobu a udržování hřbitovů. První náhrobky se v našem prostředí objevují na řadových pohřebištích 11. a 12. století. V průběhu 12. a 13. století byla kamenným náhrobkům věnována stále větší řemeslná a výtvarná pozornost. Náhrobní kameny byly symbolem úcty prokazované nebožtíkovi, ale také měly mrtvému zabránit v návratu mezi živé. V úpravě náhrobků a náhrobníků se také výrazně projevila sociální stratifikace, protože náhrobky vyjadřovaly také sociální statut zemřelého.

Sarkofág je schránka pro tělo z jednoho kusu kamene, která se přiklápí kamenným víkem. Pohřeb v sarkofágu je ukazatelem vyšší společenské

prestiže pohřbeného. Výroba sarkofágu je nákladnější než výroba rakve a materiál je trvanlivější.

Na našem území jsou středověké sarkofágy vzácné. Byly objeveny v knížecí a královské kryptě na pražském hradě v původní Spytihněvově bazilice, ale ztratily se při stěhování panovnických hrobů do krypty vybudované Karlem IV. Na Moravě je doložen pouze jeden případ z velehradského kláštera, kde byl roku 1937 pod podlahou kapitulní síně nalezen monolitický sarkofág. Uvnitř byl pohřben muž ve věku 50 – 60 let. Pohřbívání v sarkofágu je spojeno s pohřebním ritem samotných špiček společnosti. (Unger, 2006)

Relikviář je ozdobná schránka zhotovená pro uchovávání ostatků svatých či předmětů spjatých s utrpením Krista nebo se životem některého svatého. První relikviáře vznikaly ve 4. století a mívaly podobu prosté skříňky nebo krabičky. Od 7. století už v každém kostele byly relikviáře ale největší období rozkvětu zažily ve 12. a 13. století, kdy bývaly relikviáře bohatě zdobeny drahými kameny a zhotovovány z drahých kovů. V Českém prostředí je znám například bohatě zdobený relikviář svatého Maura (Černá, 2004).

b) Historický vývoj správy hřbitovů

Římané – hřbitovy neměly právní ani náboženský statut. Vznikaly na státních pozemcích (a byly považovány za méněcenné). Vlastníky hrobů byly podle Římanů duše zemřelých a proto byly vyloučeny z právních vztahů.

Křesťané - pojímali členy církve jako členy jedné velké rodiny, a tak nebyla péče o zemřelé pouze záležitostí rodiny, ale společnou povinností všech. Až do konce 18. století bylo pohřbívání církevní záležitostí. Katolická církev chápala hřbitovy jako církevní ústavy, zřízené a udržované z církevního jmění, a podléhající církevní jurisdikci. Katolické hřbitovy byly vysvěceny, a proto mrtví, vyloučení z církevního pohřbu, byli ukládáni na zvláštním ohrazeném místě (Unger, 2006).

Konec 18. Století – objevují se první zásahy státu do správy hřbitovů. Dekretem Josefa II. z roku 1786 bylo zakázáno zakládání hřbitovů uvnitř měst. Státní správa také nařizovala přemísťování hřbitovů a určovala, kdo je povinen hřbitovy spravovat.

Hřbitovy však byly i nadále náboženskou institucí a předmětem zvláštní piety. Tyto skutečnosti působily na právní řád v tom ohledu, že neupravoval věci hřbitovů pouze z hlediska hygienického a bezpečnostního, ale i z hlediska piety a náboženského cítění.

Rok 1949 - uzákoněna odluka státu od církve a církvím bylo odepřeno právo provozovat pohřebiště. Hřbitovy, přestože nebyly nikdy církvím vyvlastněny, začaly spravovat tehdejší národní výbory později obecní a městské úřady.

Rok 1991 - hřbitovy byly zákonem navráceny do majetku obcí. Ty, až do 1. 1. 2001 mohly správu hřbitovů zajišťovat prostřednictvím právnických a fyzických osob.

2.5 Zákon č. 256 ze dne 29. června 2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů

Zákon nabyl účinnosti 1. ledna 2002. Jedná se o první zákon, který upravuje oblast pohřebnictví. Zákonu předcházela vyhláška ministerstva zdravotnictví č. 19/1988 Sb., která neodpovídala právním ani věcným potřebám současnosti a neřešila nájemní vztahy, nájemní smlouvy a dědická řízení.

Zákon dává opět právo církvím a náboženským společnostem provozovat pohřebiště ve svém majetku. Dnes spravují hřbitovy obecní a městské úřady nebo soukromé firmy. V zákoně o pohřebnictví nalezneme jak pojem veřejné pohřebiště, tak i pojem pohřebiště neveřejné. Provozovatelem veřejného pohřebiště může být jednak obec, která veřejné pohřebiště

provozuje v rámci své samostatné působnosti, dále může provozovat veřejné pohřebiště registrovaná církev či náboženská společnost.

a) Veřejná a neveřejná pohřebiště

Provozování veřejného pohřebiště se považuje za službu ve veřejném zájmu. Proto pokud dojde k situaci, že obec nemůže v územním obvodu své působnosti zajistit provozování veřejného pohřebiště, je jí zákonem uložena povinnost zajistit provozování veřejného pohřebiště v jiné obci v okolí na základě dohody s provozovatelem pohřebiště.

Za neveřejná pohřebiště zákon považuje jednak účelová zařízení určená výlučně pro uložení lidských pozůstatků nebo zpopelněných lidských ostatků členů řeholních řádů nebo kongregací. Existují církve a náboženské společnosti, jejichž vnitřní předpisy a obřady neumožňují ukládání lidských pozůstatků nebo zpopelněných lidských ostatků na veřejném pohřebišti. Neveřejné pohřebiště musí být provozováno tak, aby neohrozilo veřejné zdraví a jeho provozování podléhá státnímu zdravotního dozoru.

b) Řád veřejného pohřebiště (dále jen Řád)

Povinností všech obcí, jako provozovatele veřejného pohřebiště, podle § 16 odst. 1 zákona č. 256/2001 vydává v souladu s ustanovením § 19 tohoto zákona řád veřejného pohřebiště.

Podstatné náležitosti Řádu jsou:

- adresa a přesné určení provozovaného místa dle katastrální mapy
- komu mohou být hrobová místa pronajímána (pro osoby blízké dané lokalitě – výjimky uděluje rada obce)
- určení provozní doby
- povinnost návštěvníků hřbitovů udržovat pořádek, zdržet se takového jednání, které by se dotýkalo důstojnosti zemřelých nebo mravního cítění pozůstalých a veřejnosti (zákaz hlučného chování, pouštění přenosných nosičů zvuku, požívání alkoholických nápojů,

psychotropních látek a omamných látek, odhazování odpadků mimo nádob k tomu určených a používání prostorů pohřebiště a jeho vybavení k jiným účelům, než k jakým jsou určeny)

- omezení vstupu na pohřebiště
 - dětem do 10 let pouze v doprovodu dospělé osoby
 - zakázán vstup osobám podnapilým nebo pod vlivem jiných omamných látek a dále osobám se psy, kočkami a jinými zvířaty
 - zakáz jízdy na kole, kolečkových bruslích, koloběžkách a skateboardech
 - zákaz motorových vozidel na pohřebiště, parkování mimo areál pohřebiště
 - omezení vstupu (nebo zákaz) z důvodu terénních úprav, sněhové kalamity, vichřice, náledí nebo exhumace.

3 ÚSTŘEDNÍ HŘBITOV SLEZSKÁ OSTRAVA

Areál ústředního hřbitova Slezská Ostrava, je již více než 100 let největším hřbitovem v Českém Slezsku.

3.1 Starý a nový hřbitov

Původní hřbitov se nacházel uprostřed obce u kostela z r. 1555, který byl zasvěcen sv. Jiří. Tento kostel byl postaven na místě prvního dřevěného kostelíka. Hřbitov byl malý, ale obci postačoval. Uprostřed hřbitova stál kříž – v době reformace měl dvě oddělené části, katolickou a protestantskou.

Kostel sv. Josefa - byl budován po rakousko-pruských válkách v letech 1753 – 1783. Na výstavbě se podíleli farníci, obyvatelé okolních obcí i majitelé panství hraběte Františka Josefa Wilczka. V r. 1913 byl pro rozsáhlé důlní škody uzavřen. Ve snaze postavit nový kostel zabránila 1.světová válka. Jako provizorium byl v r. 1913 vybudován dřevěný kostel v místě dnešní obřadní síně. Sloužil do r. 1929, kdy skončily opravy kostela sv. Josefa. Kostel, který v důsledku důlních škod klesl až o 8 m, byl zpevněn železobetonovým věncem a stal se tak technickou zvláštností.

Nový hřbitov

Na farních pozemcích u kostela sv. Josefa byl v r. 1823 zřízen nový hřbitov. Po vysvědčení 14.června 1823 byl starý hřbitov zcela opuštěn. Od tohoto roku je hřbitov stále rozšiřován.

Rok 1959 - vybudováno kolumbárium a urnové háje, rozšíření na plochu 6,8 ha.

Rok 1961 - 1970 - areál rozšířen o 20 ha, výstavba krematoria, budovy správy hřbitova, hlavních vstupních prostor, květinové síně, a dalších staveb vč. židovského hřbitova založeného v letech 1961 – 1965. Obřadní síň byla dokončena v r. 1986.

3.2 Hřbitovní provozní řády

První hřbitovní řád pochází z r. 1880, další z let 1904 a 1911. Hřbitovní řády upravovaly správu hřbitova, hospodaření s jeho jměním, způsob zakládání hrobů a jiné. V té době měly být hroby hloubeny od severu k jihu za sebou do hloubky 2 m. Povinností hrobníka byla mj. péče o opuštěné hroby, o hřbitovní zeleň, márnici aj. S rostoucím hřbitovem byly vydávány nové hřbitovní řády, které řešily nově vzniklou situaci.

3.3 Současná podoba hřbitova

Městský obvod Slezská Ostrava, odbor TSKZaH spravuje Ústřední hřbitov ve Slezské Ostravě.

Rozloha hřbitova činí 26,7 ha, z toho tvoří 16,5 ha zatravněná plocha, 2,2 ha keře a živé ploty, 3,5 ha komunikace a chodníky a 4,5 ha hrobová místa.

Ústřední hřbitov Slezská Ostrava o rozloze cca 26,7 ha je rozlohou a počtem hrobových míst nejrozsáhlejším hřbitovem v našem kraji.

Pohřbívací kapacita je 70 000 míst, v současnosti je pronajato cca 15 000 hrobových míst. Z toho je 7 000 míst pronajato k pohřbívání do země a cca 8 000 míst je pronajato k ukládání urn. Ročně se provádí cca 100 pohřbů do země a cca 200-250 vsypů. Rozptyly se již neprovádí, v minulosti byly zastaveny hygienikem. Na rozptylové loučce bylo provedeno cca 18 000 rozptylů. V současnosti se provádí vsypy tj. smísení popele se zemí, kterých je provedeno cca 3 000. Vsypy se provádí od roku 1997.

Ostravské veřejné pohřebiště v městské části Slezská Ostrava má jedinečnou stavbu i pietní místo. Striktní a necitlivé zrušení starobylého židovského hřbitova v centru Ostravy v 80. letech přimělo židovskou obec přemístit část vzácných náhrobků a pomníků do vymezeného prostoru pohřebiště v městské čtvrti Slezská Ostrava, kde byla také postavena nová židovská obřadní síň.

Dodnes slouží k nejrůznějším obřadům obce židovské a je jedinou stavbou svého druhu v České republice po roce 1938.

Malá obřadní síň Slezská Ostrava

Smuteční obřadní síň se nachází v objektu původní kaple na veřejném pohřebišti ve Slezské Ostravě, na Najmanské ulici u kostela sv. Josefa. Interiér obřadní síně byl v roce 1997 zrekonstruován podle návrhu Ing. Arch. Helmuta Vogela. Součástí obřadní síně je místnost pro vystavení zemřelého před obřadem.

3.4 Zpopelnění ostatků zesnulých formou smísení popele se zemí

Zkvalitnit poslední rozloučení se zesnulými se rozhodli pracovníci hřbitovní správy městského obvodu Slezská Ostrava na ústředním hřbitově. Konkrétně jde o poslední rozloučení takzvaným vsypem.

„V minulosti byly zpopelněné ostatky zesnulých ukládány do plýtkého hrobu, popel z urn se postupně sypal jeden vedle druhého a následně se smísil se zemí - zasypáním zeminou. Hřbitovní správa si vzala příklad s prováděním vsypů na hřbitově ve Zlíně. „Chtěli jsme poslední rozloučení se zesnulými provádět důstojněji, intimněji“, říká vedoucí hřbitovní správy Nataša Lukášová.

V areálu ústředního hřbitova v „Háji vzpomínek“, kde má uložení ostatků zesnulých probíhat, se na travnaté ploše předem vyhloubí jamky široké 25 cm a hluboké 60 cm. Do každé z nich se vsype popel jen jednoho zesnulého. Provedení zajišťují pracovnice hřbitovní správy, které popel sypou do jamky pod černou rouškou.

Poté, co jsou na místo k jamce přizváni pozůstalí, mohou přistoupit k urně zesnulého k poslednímu rozloučení. Zkontrolují si údaje na urně, podle přání si mohou urnu podržet a ostatky zesnulého vsypat do země sami. Tato pietní rozloučení se konají pouze v červnu a září.

Podle tajemníka úřadu Gustava Kuchaře je tento způsob posledního rozloučení velmi emotivní. „Chápeme, že se lidé přišli rozloučit se svými blízkými naposledy, proto chceme, aby byl tento okamžik pro pozůstalé co nejdůstojnější“, vysvětluje tajemník.

Uložení zpopelněných ostatků formou smísení popele se zemí je stále žádanější. Dříve lidé volili tento způsob spíše z finančních důvodů, vzhledem k tomu, že pořízení nového hrobu je nákladné. Dnes se pro tento způsob pohřbívání rozhodují ve většině případů lidé sami v průběhu aktivního života, a to z důvodu, že nechtějí rodině přidělovat starosti a někdy je to jejich přání.

Vsypy jsou jinou variantou dřívějších rozptylů, kdy byl popel zesnulých rozptýlen volně po louce. Od této varianty se již dnes z hygienických důvodů upouští.

a) Významné osobnosti jejichž ostatky jsou na ústředním hřbitově uloženy

Akademik prof. Ing. František Čechura (1887-1974)

Senátor JUDr. Zikmund Witt (1875-1942), koncentrační tábor

Akademický sochař Rudolf Vávra

Dirigent PSMV prof. Jan Šoupal (1890-1964)

Ředitel OKD Jan Miska (1921 – 1945)

Hudební skladatel Mirko Hanák (1891 – 1972)

Ředitel OKD Ing. Rudolf Otava, CSc (1927 – 1984)

Spisovatel Dr. Vojtěch Martínek (1884 – 1960)

První starosta Moravské Ostravy Jan Prokeš

Hrdina 2. světové války Miloš Sýkora

b) Kulturní památka, významné pomníky a společné hornické hroby

Hrob Petra Cingra – sousoší je situováno u hlavního vstupu do hřbitova, autorem je akad. sochař. Bílek z Hořic

c) Pomníky obětem 2. světové války

Hrdinové neumírají – umučeni a popraveni (1939 – 1945)

TUMBA – obětem koncentračních táborů

Hrobka srbských a italských vojáků

Žulová deska – vzpomínka na postřílené skauty (1945)

d) Společné hornické hroby

12 obětí hornické stávky – Důl Trojice 1894

15 obětí výbuchu důlního plynu – Jáma Emma 1884

10 obětí výbuchu důlního plynu – Jáma Zvěřina 1888

38 obětí výbuchu důlního plynu – Důl Trojice 1891

15 obětí důlního požáru Jáma Hermenegilda 1896

7 obětí důlního požáru Jáma Salma 1905

6 obětí výbuchu parního kotle Jáma Salma 1919

3 oběti závalu Důl Trojice 1936

4 ANALÝZA HOSPODAŘENÍ A SPRÁVA VYBRANÝCH HŘBITOVŮ

Cílem této kapitoly je obecně popsat současnou problematiku veřejných pohřebišť v České republice a následně provést analýzu hospodaření a správy veřejného pohřebiště Slezská Ostrava za účelem dalšího doporučení ke zlepšení a dosažení závěru mé práce. V této kapitole také formou ankety zjistím názor veřejnosti na kvalitu poskytovaných služeb veřejného pohřebiště Slezská Ostrava. Pro porovnání jsem si vybral druhé největší Ostravské veřejné pohřebiště v Ostravě – Vítkovicích. Metoda porovnání spočívá v použití stejných ekonomických parametrů a ukazatelů za období od roku 2006 – 2009.

4.1 Využití veřejných pohřebišť v České republice

V České republice je v provozu cca 5 800 veřejných a neveřejných pohřebišť (Příloha č. 1).

Od roku 1971 klesá počet pohřbů do hrobu a narůstá počet pohřbů žehem. Výrazný nárůst pohřbů žehem oproti r. 1909 (0,3%) nastal v r. 1971 (62,3%) a neustále stoupá. V současné době je ČR v počtu žehem (cca 80%) na třetím místě ve světě - před ČR je Čína a Japonsko.

Sociální pohřby

Od r. 2007 stoupá počet sociálních pohřbů - o nebožtíky není zájem. Jedná se především o pohřby bezdomovců, zahraničních dělníků a osamělých osob. Diskutabilní je, zda důvodem je zrušení příspěvku na pohřeb. Do konce roku 2007 stát přispíval fyzické osobě, která vypravovala pohřeb 5 000,- Kč. K 1. lednu roku 2008 byl příspěvek zrušen.

Obec využívá v těchto případech ukládání urn do společných hrobů a vsyp zpopelněných lidských pozůstatků do země.

Pro obce jsou sociální pohřby finanční zátěží.

Ministerstvo pro místní rozvoj (dále jen ministerstvo) finanční prostředky obcím poskytne, ale jedná se o zdoluhavý a administrativně náročný proces. V takových případech obec uhradí nezbytné náklady na vypravení pohřbu ze svého rozpočtu a uplatní svou pohledávku v dědickém řízení po zemřelém.

Od účinnosti zákona v roce 2001 ministerstvo vyplatilo na sociální pohřby obcím cca 20 mil. Kč. Minimální náklady na pohřeb se pohybují zhruba od 7 000 Kč.

4.2 Povinnost obcí dle zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a změně některých zákonů, v platném znění.

Obce, dle zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a změně některých zákonů, v platném znění (dále jen „zákon“) jsou za provoz veřejných pohřebišť zodpovědné.

Zákon stanoví podmínky pro zacházení s lidskými pozůstatky a s lidskými ostatky, práva a povinnosti související s provozováním pohřební služby, prováděním balzamací a konzervací lidských pozůstatků a s provozováním krematorií a pohřebišť.

Provozování veřejného pohřebiště (dále jen „pohřebiště“) je službou ve veřejném zájmu zajišťovanou obcí v samostatné působnosti. Nemůže-li obec zajistit provozování veřejného pohřebiště v územním obvodu své působnosti, je povinna zajistit provozování veřejného pohřebiště v jiné obci v okolí na základě dohody s provozovatelem pohřebiště (Tabulka 4.2).

Obce, v souladu s ustanovením zákona, vydávají Provozní řád (dále jen „řád“) veřejného pohřebiště (Příloha č. 5). Řád pro veřejná pohřebiště je právní předpis závazný:

- pro správce a provozovatele pohřebiště,
- pro subjekty zajišťující pohřební služby,
- pro obstaravatele pohřebních a jiných úkonů,

- nájemce hrobových a urnových míst,
- návštěvníky hřbitova,
- osoby, které v areálu hřbitova vykonávají se souhlasem provozovatele nějaké práce.

Činnost hřbitovní správy

Hřbitovní správa se řídí zákonem, který ji ukládá tyto povinnosti:

- administrativní úkony spojené s vedení evidence o hrobových místech a o uložení lidských ostatků,
- ukládání urn do společných hrobů a vsyp zpopelněných lidských pozůstatků,
- pronájem hrobových míst,
- výkopové práce související s pohřbívání a exhumací,
- pohřbívání,
- údržba pohřebiště vč. komunikací,
- údržba zeleně v areálu pohřebiště,
- zajišťování obsluhy a provozu veřejných WC,
- správa a údržba objektu na pohřebišti (obřadní síň, oplocení apod.),
- zajišťování likvidace odpadů,
- informační služby.

Hřbitovní správa může výše uvedené služby zajistit dodavatelsky dle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, v plném znění.

Ceny za pronájem hrobových míst

Obce vydávají své ceníky za poskytování služeb (Příloha č. 4), které musí být v souladu se zákonem č. 526/1990 Sb., o cenách a prováděcími předpisy v platném znění a Výměrem ministerstva financí č. 01/2009 ze dne 11.12.2008, kterým se vydává seznam zboží s regulovanými cenami platnými pro všechny prodávající a kupující.

Ceník schvaluje Rada městského obvodu a je nedílnou součástí Řádu pro veřejná pohřebiště (Příloha č. 5).

Cena za nájem hrobového místa

Maximální roční nájemné v Kč/m²/rok za hrobová místa je stanoveno na počet obyvatel dané lokality. Cena za pronájem hrobového místa je osvobozena od DPH.

Tabulka 4.1 Výše ceny za nájem hrobového místa

Pozemky užívané v konkrétních obcích s počtem obyvatel	Nájemné v Kč/m²/rok
Praha	85,-
Brno, Ostrava	45,-
České Budějovice, Františkovy Lázně, Hradec Králové, Jihlava, Karlovy Vary, Liberec, Mariánské Lázně, Olomouc, Opava, Pardubice, Plzeň, Ústí nad Labem, Zlín	35,-
Český Krumlov, Děčín, Frýdek-Místek, Havířov, Chomutov, Jáchymov, Karviná, Kladno, Luhačovice, Mladá Boleslav, Most, Poděbrady, Přerov, Teplice	25,-
Ostatní, výše nevyjmenovaná města, která byla do 31. 12. 2002 sídly okresních, úřadů	20,-
Ostatní města s počtem obyvatel nad 25 000	15,-

Zdroj: Výměr MF č. 01/2009

Cena za služby související s nájmem hrobového místa

Dle Výměru Ministerstva financí č. 01/2009 kterým se vydává seznam seznam zboží s regulovanými cenami: Uplatnění maximálních cen a jejich výši

vyhlašují kraje a obce nařízením při splnění podmínek stanovených v § 1 odst. 6 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění zákona č. 141/2001 Sb.

V rámci ÚMOb Ostrava – Vítkovice byla cena za služby a nájemné za hrobové místo stanovena na **110,-Kč m²/rok.**

V rámci ÚMOb Slezská Ostrava byla cena za služby a nájemné za hrobové místo stanovena na **65,-Kč m²/rok.**

Dluhy související s nájmem hrobového místa

Počet dlužníků na nájmu a službách za hrobová místa, vzhledem k počtu veřejných pohřebišť není možné určit (Příloha č. 1). Český statistický úřad tyto údaje neeviduje a nemá ani přesný přehled o počtu veřejných pohřebišť v ČR.

Dluhy vznikají především u hrobů o které se nikdo nestará. Rodina vymřela nebo děti pohřbených se odstěhovaly neznámo kam.

Správce hřbitova může hrob po nějakém čase zrušit, popř. poskytnout jinému zájemci. Jenže to není tak jednoduché. Obce se snaží několik let vypátrat pozůstalé, mnohdy to může trvat několik desítek let. Obce v krajním případě, vzhledem k nedostatku hrobových míst, mohou přistoupit ke zrušení hrobů. Jedná se o finančně a administrativně nákladný proces. Ostatky z opuštěných hrobů se musí přemístit do hrobů společného a to pouze za předpokladu dodržení tlecí doby, která je v různých místech různá a pohybuje – od 15 až 50 let.

Dlužná částka za pronájem hrobového místa veřejného pohřebiště Slezská Ostrava a Vítkovice je zanedbatelná. Z celkových nákladů činí cca 5-7%.

4.3 Hospodaření a správa ústředního hřbitova Slezská Ostrava

Hřbitovní správa obce nevyužívá možnosti dle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, v plném znění a správu hřbitova nezajišťuje dodavatelsky.

Provozovatelem pohřebiště je městský obvod Slezská Ostrava a zajišťuje veškeré služby a povinnosti dle zákona bez pomoci dodavatele. K výkonu této správy městský obvod Slezská Ostrava zaměstnává 6 administrativních pracovníků a 5 zaměstnanců dělnických profesí starajících se o čistotu a údržbu hřbitova.

Počty (vyjádřeno v procentech) pronajatých hrobových míst podle bydliště jednotlivých nájemců na ústředním hřbitově Slezská Ostrava

Tabulka 4.2 Provozování veřejného pohřebiště v územním obvodu své působnosti na základě dohody s provozovatelem pohřebiště Slezská Ostrava.

Mar. Hory, Mor. Ostrava	23 %
Hošťálkovice, Hulváky, Lhoka, Nová Ves, Petřkovice, Přívoz	1 %
Antošovice, Bartovice, Heřmanice, Hrušov, Koblov, Kunčice, Kunčičky, Michálkovice	2 %
Muglinov	2 %
Radvanice	1 %
Slezská Ostrava	7 %
Jih, Zábřeh, Výškovice	10 %
Vítkovice, St. Bělá, Nová Bělá, Proskovice	1 %
Hrabůvka, Hrabová, Dubina, Bělský les	6 %
Poruba	25 %
Pustkovec, Třebovice, Krásné Pole, Martinov, Plesná, Polanka	1 %
Ostatní velká města – Havířov, F-M, Orlová, Hlučín, Brno atd.	9 %
Místa opuštěná, zrušená	12 %

Zdroj <http://www.slezska.cz/>

Příjmy, výdaje a dotace pohřebiště Slezská Ostrava

Příjmy - jsou tvořeny především z pronájmů hrobových míst, pronájmu pozemků a prostor k podnikatelské činnosti (kamenictví, květinářství), parkovacích míst, z poplatků za vjezd vozidel do areálu pohřebiště, využívání obřadní síně, poplatky za toalety.

Výdaje - tvoří především mzdy a služby za výkopy hrobů, exhumace, hlídací a strážní služba, základní údržba zeleně (kosení, hrabání listí, ořezy keřů). Zimní údržba příjezdových cest, parkovišť a areálu, spotřeba energie, údržba opuštěných hrobů, pohonné hmoty, telefonní služby, komunální služby, sociální pohřby, pojistné.

Dotace - poskytované především MMO, Ministerstvem obrany na opravy hrobů 1. a 2. světové války. Společnost OKD, a.s. je podporuje rozvoj moravskoslezského regionu, zejména životního prostředí, ale také kultury a hornických tradic. Z dotací se hradí veškeré výdaje spojené se správou veřejného pohřebiště Slezská Ostrava.

Investiční akce v průběhu let 2005 - 2010

Správce hřbitova vyvíjí snahu získat finanční prostředky na opravy hrobů, které jsou ve špatném technickém stavu. Na základě vyhlášení dotačního programu NADACE OKD, požádal městský obvod Slezská Ostrava o poskytnutí nadačního příspěvku na opravy.

Projekt byl zaměřen na pozůstalé a návštěvníky hřbitova. Veřejné pohřebiště Slezská Ostrava je třetím největším hřbitovem v ČR a jeho návštěvnost se pohybuje v tisících osob za rok. V období Památky zesnulých se jedná až o 100 tisíc návštěvníků. Realizací projektu došlo k obnovení piety hrobových míst a k uchování odkazu hornické práce pro budoucí generaci.

Oprava hrobů přispěla k celkovému zlepšení prostředí ústředního hřbitova.

Veřejné pohřebiště Slezská Ostrava má rozlohu 27 ha (Příloha č. 2). Výdaje na jeho údržbu jsou značné a příjmy hřbitova zdaleka nedostačující. Hřbitov je zcela závislý na dotacích a investicích.

V průběhu 5 let byly na veřejném pohřebišti Slezská Ostrava zrealizovány rozsáhlé rekonstrukce například:

- výstavba nových chodníků na starém hřbitově (cca 3 mil. Kč),
- obnova parkovací plochy před Krematoriem (cca 1 mil. Kč),
- výstavba nové budovy vrátnice a rekonstrukce hlavního vstupu u vrátnice vč. rekonstrukce hlavního vstupu u kostela sv. Josefa (cca 500 tis. Kč),
- opravy vodovodní sítě včetně jejího rozšíření a instalace nových vodovodních stojanů (cca 3 mil.),
- rozsáhlá oprava správní budovy a opěrné zdi u hlavního vstupu z ul. Těšínské (cca 5 mil Kč),
- rekonstrukce soch na opěrných pilířích vstupní brány u kostela sv. Josefa (cca 250 tis.),
- rekonstrukce malé obřadní síně, která byla ve špatném technickém stavu (cca 1 mil. Kč),
- opravy kontejnerů na smetí (cca 150 tis.),
- rozšíření mobiliáře o větší množství laviček a informačních tabulí (cca 150 tis.).

V letošním roce 2010, probíhá rozšíření stávajícího osvětlení do míst, kde nebylo zavedeno. Nedostačující je kapacita pohřbívacích polí, které jsou určeny k pohřbům do země.

Z tohoto důvodu byla zahájena výstavba nového pohřbívacího pole, která se skládá z nových příjezdových komunikací a chodníků včetně přívodu vody a vodovodního stojanu.

Správa hřbitova vyhlásila výběrové řízení na projekty jako je:

- výstava kolumbária,
- celková rekonstrukce oplocení,
- výstavby nových epitafních míst,
- výstavba nové vsypové loučky.

Výše uvedené práce probíhají za značné finanční podpory, formou dotací, Statutárního města Ostrava. Městský obvod Slezská Ostrava by nebyl schopen bez této finanční podpory hřbitov rekonstruovat a udržovat.

Údržba zeleně na ústředním hřbitově ve Slezské Ostravě je nejen finančně nákladná, ale i organizačně náročná. Hřbitov je zařazen z hlediska životního prostředí jako „Významný krajinný prvek“, což znamená, že veškerá údržba zeleně zde musí být prováděna dle platných předpisů. Citelně zde chyběla projektová dokumentace týkající se údržby zeleně.

Po dlouhých jednáních se podařilo v roce 2005 v součinnosti s MMO-odborem životního prostředí a za jejich finanční podpory (cca 400 tis. Kč), prosadit zpracování takovéto dokumentace. V současnosti je zpracován projekt „Rekonstrukce zeleně na pohřebišti Slezská Ostrava. Tento projekt významně napomáhá při určování nových výsadeb, kácení a celkové údržbě zeleně. Pro zajímavost, na pohřebišti je vysázeno cca 3 000 stromů, 7 000 thují a tisíce keřů.

4.4 Hospodaření a správa hřbitova Ostrava – Vítkovice

Pohřebiště je v současnosti po ústředním hřbitově Slezská Ostrava druhým největším v Ostravě. Jeho vlastníkem je Statutární město Ostrava, městský obvod Vítkovice.

Vlastník především rozhoduje o financích na údržbu hřbitova, o investicích, ale také o výši nájmu a ceny za služby s nájmem spojené. Rozdíly oproti plánu dotuje ÚMOB Ostrava – Vítkovice (dále jen „obec“). Příjmy a žádné jiné dotace v rámci EU nejsou poskytovány.

Založení veřejného pohřebiště Ostrava - Vítkovice

Pohřebiště bylo založeno v roce 1913 – původně projektováno na 36 316 pohřebních míst. Původní projekt nebyl nikdy realizován. V roce založení bylo provedeno oplocení celého pohřebiště a postavena márnice. V roce 1920 byla uvedena do provozu obřadní síň s kaplí, pitevna a byt pro hrobníka.

V současné době je plocha pohřebiště 58 000 m² a počet obsazených hrobových míst k datu 21. 01. 2010 je evidováno 6 305 z maximálního počtu 9 300 hrobových míst (Příloha č. 3).

Významné osobnosti a pomníky

- italští váleční zajatci z 1. světové války - hromadný hrob,
- hromadný hrob vojáků různých národností z 1. světové války,
- pomník věnovaný padlým Italským válečným zajatcům z 1. světové války (v majetku Itálie),
- památník věnovaný obětem 2. světové války,
- dirigent národního divadla p. Vladimír Brázda.

Na válečné hroby a pomníky významných osobností, obec nedostává žádné dotace. Povinností obce je, o válečné hroby a pomníky významných osobností pečovat na vlastní náklady.

Pomník Italských vojáků padlých v I. světové válce je ve vlastnictví Italské vlády. V případě rekonstrukce, oprav a údržby je nutné povolení Italské orgánů veřejné moci. Italská vláda musí dát s opravou popř. rekonstrukcí souhlas. Na základě předběžné kalkulace provede financování. Žádnými finančními zdroji nepřispívá na provoz a údržbu pomníku.

V případě, bezprostředního ohrožení bezpečnosti majetku, zdraví nebo veřejného pořádku musí obec zasáhnout a sjednat nezbytně nutnou opravu s tím, že následně vyrozumí příslušné orgány veřejné moci státu Itálie s žádostí o uhrazení nákladů.

Provozovatel služeb veřejného pohřebiště Ostrava – Vítkovice

ÚMOb Ostrava - Vítkovice využil možnost dle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, v plném znění, zajistit správu dodavatelsky.

Provozovatelem pohřebiště je od roku 1991 firma Concordia spol. s.r.o. (dále jen firma). Služby jsou vyspecifikovány na základě smluvního vztahu mezi uvedenou firmou a Statutárním městem Ostrava, městským obvodem Vítkovice. Od roku 1991 se firma každoročně účastnila výběrového řízení s výsledkem pozitivním. Teprve v roce 2009 získala mandátní smlouvu na dobu neurčitou.

Předmět činnosti firmy :

- vedení evidence o pronájmu hrobových míst,
- zajišťování korespondence spojené s pronájmem hrobových míst,
- vybírání poplatků za hrobová místa,
- povolování vjezdu vozidel na pohřebiště,
- odvod poplatků do pokladny obce,
- zajišťování pořádku a čistoty.

Příjmy a výdaje firmy za předmětnou činnost jsou promítnuty v tabulce 5.3.

Firma Concordia spol. s.r.o. k výkonu správy zaměstnává jednoho zaměstnance v nákladu 260 000,-Kč za rok (dle mandátní smlouvy platné od 01. 01. 2010). Ostatní služby spočívající v zajišťování čistoty a údržby zajišťuje prostřednictvím dodavatelů.

ÚMOB Ostrava – Vítkovice větší část povinností dle zákona svěřila firmě Concordia spol. s.r.o., ta zajišťuje správu pohřebiště zejména v těchto činnostech:

- dohled nad výkonem správy v kompetenci firmy Concordia spol. s.r.o.,
- plánování a řízení výstavby a oprav,
- informační služby,
- vedení administrativy, která není předmětem mandátní smlouvy.

ÚMOB Ostrava – Vítkovice zaměstnává jednoho zaměstnance, který správu nad pohřebištěm vykonává jako svou další dílčí činnost. Náklad na zaměstnance činí ročně 376 256,-Kč (Tabulka 5.3).

Příjmy, výdaje a dotace pohřebiště Ostrava – Vítkovice

Příjmy - jsou tvořeny především z pronájmů hrobových míst, pronájmu pozemků a prostor k podnikatelské činnosti (kamenictví, květinářství), parkovacích míst, z poplatků za vjezd vozidel do areálu pohřebiště, využívání obřadní síně, poplatky za toalety, poplatky za umístění reklamy na veřejné desce, pronájem obřadní síně firmě Concordia.

Výdaje - tvoří především mzdy a služby za výkopy hrobů, exhumace, hlídací a strážní služba, základní údržba zeleně (kosení, hrabání listí, ořezy keřů). Zimní údržba příjezdových cest, parkovišť a areálu, spotřeba energie, údržba opuštěných hrobů, pohonné hmoty, telefonní služby, komunální služby, sociální pohřby, služby prováděné firmou Concordia na základě Mandátní smlouvy, pojistné.

Dotace - poskytované především MMO, Ministerstvem obrany na opravy hrobů 1.a 2. světové války. Společnost OKD, a.s. je podporuje rozvoj moravskoslezského regionu, zejména životního prostředí, ale také kultury a

hornických tradic. Z dotací se hradí veškeré výdaje spojené se správou veřejného pohřebiště Slezská Ostrava.

Investiční plány na pohřebiště Ostrava – Vítkovice na rok 2010 - 2011

Krátkodobé plány: oprava plechového plotu kolem veřejného pohřebiště v roce 2010 až 2011. Celkové náklady dosud nebyly vyčísleny.

Střednědobé plány: rozšíření kolumbária. V roce 2009 se vystavělo 48 úložných prostorů pro urny a na rok 2010 se počítá s 36 novými místy s tím, že výstavba bude pokračovat i v dalších letech pro velký zájem ze strany občanů.

Výše nájemného je stanovena na 50,-Kč/rok. Pronajímá se jedna schránka ve které je možno uložit až 4 urny, cena za jednu schránku je uvedených 50,-Kč/rok. Cena se řídí pokyny ministerstva financí. V současnosti není známo kolik urn bude uloženo ve schránkách. Cena výstavby jedné schránky činí cca 10 000,-Kč.

Dlouhodobé plány: výstavba dešťové kanalizace, předpokládané náklady 4.755.000,-Kč.

5 DOPORUČENÍ KE ZLEPŠENÍ SPRÁVY A HOSPODAŘENÍ ÚSTŘEDNÍHO HŘBITOVA SLEZSKÁ OSTRAVA

5.1 Anketa

Na vzorku 20 respondentů (návštěvníků hřbitova) jsem ověřoval spokojenost s poskytovanými službami.

Anketní otázka:

„Jste spokojeni/nespokojeni se službami hřbitova – o jakou službu se jedná?„

Tabulka 5.1 Výsledky ankety

+ Kvalita služeb	Počet respondentů	- Kvalita služeb	Počet respondentů
Vzorný úklid	15	Počet a kvalita WC	15
Hodně zeleně, stromů a keřů	18	Automat na svíčky bere peníze – nedává svíčky	5
Ticho a klid	19	Málo míst k sezení	16
Vandalismus	16	Nedostatečné osvětlení	7
Autobusové spojení	6	Zdlouhavá a namáhavá cesta do kopce	15
Nízká cena za nájem hrobu	20	Nedovolání se první pomoci – u starších lidí	8
Bezpečí	17	Chybí hřbitov pro domácí zvířata	13
		Chybí zahradník – osazování hrobu	9
		Zákaz vstupu domácích mazlíků	16

Závěr ankety

Na základě ankety jsem zjistil, že řada respondentů navštěvuje hřbitov ráda, je spokojena a cítí se v bezpečí. Otázka nespokojenosti (co by změnili) je spíše zaskočila.

Zarážející je, že 20 respondentů z 20, vnímá náklady na pronájem hrobového místa jako nesmírně nízké.

Nicméně výše uvedená čísla hovoří o tom, že obec má co zlepšovat, zajímat se o názory návštěvníků hřbitova např. formou ankety nebo dotazníků a činit závěry.

5.2 Porovnání hospodaření pohřebiště Slezská Ostrava s pohřebištěm Ostrava - Vítkovice

Doporučená cena vč. služeb na jedno hrobové místo za m²/rok

Doporučená maximální cena za nájem hrobového místa Ministerstvem financí je **45,- Kč/m²/rok**.

Doporučená cena za služby – dle skutečných nákladů za předchozí účetní období.

Tabulka 5.2 Nájemné, služby a mzdové náklady pohřebišť Slezská Ostrava a Vítkovice

	Pohřebiště Slezská Ostrava	Pohřebiště Ostrava Vítkovice
1) Nájem za hrobové místo	20,- Kč/m ² /rok	40,- Kč/m ² /rok
1) Služby na hrobové místo	45,- Kč/m ² /rok	70,- Kč/m ² /rok
Cena za nájem vč. služeb celkem	65,- Kč/m²/rok	110,- Kč/m²/rok
2) Superhrubá mzda za zaměstnance	3 215 000,- Kč/rok (15 zaměstnanců)	636 000,- Kč (2 zaměstnanci)

Zdroj: ÚMOb Slezská Ostrava a Vítkovice

- 1) Cena za nájem a služby na jedno hrobové místo je od r. 2006 neměnná.
- 2) Superhrubá mzda - průměr za r. 2006 – 2009

Tabulka 5.3 Příjmy a výdaje pohřebišť Slezská Ostrava a Vítkovice

Položky ke srovnání	Veřejné pohřebiště Slezská Ostrava (v tis. Kč/rok)				Veřejné pohřebiště Ostrava – Vítkovice (v tis. Kč/rok)			
	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
Příjmy pohřebiště	3 239	3 419	3 103	3 568	1 177	1 150	1 150	1 757
Dotace na pohřebiště	5 657	4 646	4 626	4 935	930	930	930	930
Příjmy celkem (Dotace + příjem pohřebiště)	8 896	8 065	7 729	8 503	2 107	2 080	2 080	2 687
Výdaje	9 162	16 274	8 755	12 986	1 772	2 240	2 260	1 906
Rozdíl mezi příjmy a výdaji	-266	-8 209	-1 026	-4 483	335	-160	-180	781

Zdroj: ÚMOb Ostrava – Vítkovice a ÚMOb Slezská Ostrava

Příjmy z poplatků za hrobová místa se liší rok od roku v návaznosti na počet hrobových míst. Příjmy ovlivňují neuhrazené poplatky za pronájem hrobových míst. Obecně lze konstatovat, že výše příjmů z poplatků výrazně nekolísá a jeví se jako stabilní.

V rámci pohřebiště Ostrava Vítkovice jsou dotace poskytovány pouze z MMO.

Požadavek správy hřbitova na dotaci je stanoven **dle kapacity hrobových míst** (Tabulka 5.5) tj. 930 000,- Kč. Tato dotace je od roku 2006 neměnná.

Správa pohřebiště ústní dohodu neakceptuje, požaduje dotaci na hrobová místa, která nejsou pronajata.

MMO poskytuje dotaci **o částku 299 500,- Kč vyšší** než správě pohřebiště náleží.

Dotace na pohřebiště Slezská Ostrava jsou převážně poskytovány MMO - na jedno hrobové místo ve výši 100,-Kč dle požadavku správy pohřebiště. Dotace je poskytována na základě ústní dohody a to **pouze na skutečně pronajaté hrobové místo** mezi MMO a obcí. V roce 2006 poskytlo Ministerstvo obrany 1 014 000,-Kč a společnost OKD, a.s. částku 275 000,- Kč.

Požadavek správy hřbitova na dotaci je stanoven **dle skutečně pronajatých** hrobových míst (Tabulka 5.5) tj. 1 500 000,- Kč. Tato dotace je od roku 2006 neměnná.

Výdaje pohřebiště Slezská Ostrava jak jsem již uvedl v předchozí kapitole 4.3. s tím, že se výdaje mění v závislosti na provedených investicích, opravách a údržbě. V roce 2006 výdaje představovaly částku 7 803 659,-Kč, v roce 2007 částku 15 325 209,-Kč, v roce 2008 částku 8 179 201,-Kč, v roce 2009 částku 12 040 269,-Kč vynaložené na údržbu, opravy a investice.

Tabulka 5.4 Příjmy a výdaje po konsolidaci ÚMOb Slezská Ostrava a Vítkovice za rok 2009

	Veřejné pohřebiště Slezská Ostrava	Veřejné pohřebiště Ostrava - Vítkovice
Příjmy ÚMOb celkem	304 720 000,-Kč	93 775 000,-Kč
Výdaje ÚMOb celkem	331 989 000,-Kč	92 444 000,-Kč
Z celk. příjmů ÚMOb tvoří příjmy z pohřebnictví	8 502 716,-Kč (tj.2,8%)	2 130 000,-Kč (tj.2,3%)
Z celk. výdajů ÚMOb tvoří výdaje na pohřebnictví	12 986 393,-Kč (tj.3,9%)	2 130 000,-Kč (tj.2,3%)

Zdroj: ÚMOb Ostrava – Vítkovice a <http://města.obce.cz>

Celkové náklady a příjmy obcí na pohřebnictví byly porovnávány za rok 2009. Za období roku 2006 – 2008 byla data předložena pouze ÚMOb Ostrava Vítkovice. Z důvodu neobjektivního posouzení nebyla data 2006 – 2008 uváděna.

Tabulka 5.5 Kapacity hrobových míst pohřebiště Slezská Ostrava a Vítkovice

	Veřejné pohřebiště Slezská Ostrava	Veřejné pohřebiště Ostrava - Vítkovice
Kapacita hrobových míst	70 000	9 300
Pronajatá hrobová místa	15 000	6 305
Využití hrobových míst	21%	68%

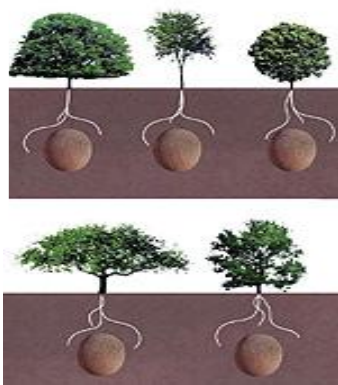
Zdroj: ÚMOb Ostrava – Vítkovice a ÚMOb Slezská Ostrava

Doporučení na zlepšení hospodaření a správy pohřebiště Slezská Ostrava

- využívat v plné výši maximálních cen stanovených Ministerstvem financí a to zvýšením celkových příjmů pohřebiště za nájem ze stávající ceny **20,-Kč/m²/rok na 45,-Kč/m²/rok**, tím se příjmy za nájem hrobových míst navýší o **115%**,
- skutečné náklady za služby rozpočítat do nájmu na hrobové místo,
- zvážit možnosti externí firmy na správu pohřebiště,
- provést hlubší ekonomickou analýzu, eliminovat náklady a zvýšit příjmy,
- dotace na opravy pomníků padlých vojáků a horníků využívat i z jiných zdrojů (v současnosti Ministerstvo obrany a částečně OKD,a.s.),
- zvážit volnou kapacitu volných 55 000 hrobových míst vyhlášením výběrového řízení na předložení projektu.

5.3 Využití volné kapacity hrobových míst k estetizace pohřebiště Slezská Ostrava

Jednou z možností na využití volné kapacity 55 000 hrobových míst je možnost využití vzrostlých stromů, pod jejichž kořeny jsou uloženy urny s ostatky zemřelých.

Ještě za života si zájemce může koupit svůj strom, a to pro celou rodinu. Obec mu přidělí číslo. Až zemře, rodina jeho ostatky uloží do kořene stromu. Tímto způsobem pohřbívání se člověk vrací zpět přírodě. Urny, které jsou pod kořeny stromu ukládány jsou z ekologicky rozložitelného materiálu.

Jedná se o efektivní využití nevyužité plochy formou lesního parku. V ČR naprosto neobvyklé. Realizace by vyžadovala detailní propočty efektivity a rentability pro ÚMOb Slezská Ostrava.

6 ZÁVĚR

Cílem mé práce byla analýza hospodaření a správy veřejného pohřebiště Slezská Ostrava. Na základě provedené analýzy pak navrhnout doporučení vedoucí ke zlepšení hospodaření a správy.

K objektivnímu porovnání hospodaření a správy jsem zvolil druhé největší Ostravské veřejné pohřebiště v Ostravě Vítkovicích. S vybranými návštěvníky veřejného pohřebiště Slezská Ostrava jsem provedl anketu, zjistil názor veřejnosti a navrhl doporučení na zlepšení .

Pro dosažení stanoveného cíle jsem analyzoval získané podklady o hospodaření a vedení správy od správy veřejných pohřebišť Slezská Ostrava a Ostrava Vítkovice.

Na základě zjištěných skutečností konstatuji, že zkoumané obce jsou zcela závislé na dotacích poskytovaných MMO, které správa obou hřbitovů může částečně ovlivnit.

Pohřebiště Slezská Ostrava vykazuje každoročně, na rozdíl od pohřebiště Vítkovice, milionové ztráty (Tabulka 5.3).

Částka za pronájem hrobového místa je správcem pohřebiště Slezská Ostrava pod cenou stanovenou Ministerstvem financí a ceny za služby zdaleka nepokrývají skutečně vynaložené náklady na správu pohřebišť.

Výhodou využití provozovatele pohřebiště ve Vítkovicích firmou Concordia spol. s.r.o. je především samostatnost zajišťovat komplexní správu pohřebiště. Další výhodou je úspora nákladů na administrativu a podstatně vyšší příjmy z pronájmu hrobových míst. Z výše uvedených čísel (Tabulka 5.3) vyplývá, že ÚMOb Ostrava – Vítkovice využitím služeb externí firmy zefektivnila služby, kapacita pohřebiště je z 68 % naplněna (Tabulka 5.3) a úspora nákladů mnohonásobně vyšší než vykazuje ÚMOb Slezská Ostrava (Tabulka 5.3).

Firma si v rámci správy zajišťuje také své služby, např. provoz obřadní síně, z čehož má zajištěn jistý příjem. Pokud by firma nezajišťovala provoz obřadní síně, byla by správou nad pohřebištěm ztrátová (Ceník služeb Ministerstva financí).

Správu nad pohřebištěm Slezská Ostrava si obec zajišťuje sama a ani v budoucnu nemá zájem využít služeb externího dodavatele.

Z výše uvedených údajů vyplývá, že ÚMOb Slezská Ostrava může ztráty za hospodaření pohřebiště ovlivnit dodržováním ceny stanovené Ministerstvem Financí. Rozdíly mezi příjmy a výdaji dotuje MMO ze státního rozpočtu.

Příkladem neefektivního hospodaření ÚMOb Slezská Ostrava je zdlouhavý proces poskytnutí dotace Ministerstvem obrany, který trval více než 2 roky. Výběrové řízení dodavatele služeb a prací bylo ukončeno a konečná cena za provedení díla potvrzena oboustranně uzavřenou smlouvou mnohem dříve, než byla dotace schválena.

Časovou liknavostí Ministerstva obrany tak obce ÚMOb Slezská Ostrava zaplatila částku o 266 123,- Kč vyšší, tzn., že za dobu vyřizování dotace, skutečné náklady původní nabídku 1 014 000,- Kč převýšily.

Pakliže by ÚMOb Slezská Ostrava služby na správu pohřebiště pronajal externí firmě, je pravděpodobné (jako u firmy Concordia), že firma dokáže ztráty minimalizovat a postupem času zajišťovat takové služby, které povedou obec k minimalizaci ztrát. Občané, zcela určitě (Tabulka č. 5.1.) budou ochotni náklady za pronájem hrobové místa hradit. Nehledě na to, že občan zase tolik možností, kde pohřbít své zesnulé nemá.

Závěrem lze konstatovat jediné – správa hřbitova Slezská Ostrava nevyužívá doporučené ceny ministerstva financí a skutečné náklady za služby nerozpočítává do nájmu na hrobové místo tak, aby eliminovala ztráty.

Doporučuji upřesnit jednotným aktem přidělování dotací na hrobová místa ze strany MMO, neboť jak se ukazuje ÚMOb Slezská Ostrava a ÚMOb Ostrava Vítkovice chápou podmínky dotace rozdílně.

Posuzované hřbitovy jsou esteticky výraznými místy a zahradní architektura je v současné době dostačující.

Nicméně užitková funkce hřbitovů by měla být do budoucna přehodnocena. Hřbitovy mohou být místem, které by lidé vyhledávali rádi k procházkám, například rozdělené schodišti terasami, s lavičkami a malými skupinkami hrobů, oddělenými vegetací.

V této oblasti jsme hodně daleko za zeměmi západní Evropy. Ty se snaží na svých hřbitovech v maximální možné míře redukovat a odstraňovat vše nepřirodní a nepůvodní. Smyslem je docílit parkového až lesního vzhledu hřbitova.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ASSMANN, Jan. *Smrt jako fenomén kulturní teorie: obrazy smrti a zádušní kult ve starověkém Egyptě*; s doprovodnou studií THOMASE, Macha. Smrt a truchlení v kulturologické perspektivě. Přel. R. Fialová. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 2003. 91 s. ISBN 80-7021-514-3.

ELIÁŠ, Vojtěch; KOTRLÝ, Tomáš. *Přehled veřejných a neveřejných pohřebišť v České republice*. Praha: Vyšehrad, MMR ČR, UK: Katol. theolog. fak., 2006. 173 s. ISBN 80-7021-861-4.

HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Rub života-líc smrti*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1975. 174 s. ISBN 11-107-75.

HALÁSEK, Dušan, LENERT, David. *Ekonomika veřejného sektoru, vybrané kapitoly*. 1. vyd. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2008. 230 s. ISBN 978-80-248-1854-2.

KERRRIGAN Michael. *Historie smrti, pohřební zvyky a smuteční obřady od starověku do současnosti*. Přel. V. Pillerová. 1. vyd. Praha: Deus, 2008. 187 s. ISBN 978

KOVAŘÍK, Petr. *Klíč k pražským hřbitovům*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001. 369 s. ISBN 80-7106-486-6.

KRÁLIKOVÁ, Michaela. *Panoráma antropologie biologické, sociální, kulturní*. Brno: Nadace Universitas, Akademické nakladatelství CERM, 2007. 209 s. ISBN 978-80-7204-566-2.

KŘIVOHLAVÝ, Jaro; KACMARCZYK, Stanislav. *Poslední úsek cesty*. 1. vyd. Praha: Návrat domů, 1995. 92 s. ISBN 80-85495-43-0.

LÁNY, Jeroným. *Olšanské hřbitovy*. 1. vyd. Praha: Elfa, 1991. 91 s. ISBN 80-900197-0-6.

MORAVCOVÁ, Dana. *Pohřební tradice jako zrcadlo vztahů etnické skupiny a české společnosti*. Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku, ČSAV, 1993.

NĚMEC, Igor. *Slova a dějiny*. 1. vyd. Praha: Academia, 1980. 324 s. ISBN 509-21-856.

NIEDERLE, Lubor. *Slovanské starožitnosti*. Oddíl 2, Kulturní život starých Slovanů, základy kulturních starožitností slovanských. Díl 3. Praha: Bursík a Kohout, 1921. 789 s. ISBN 18376

OHLEK, Norbert. *Umírání a smrt ve středověku*. Přel. V. Petkevič. 1. vyd. Jinočany: H&H, 2001. 409 s. ISBN 80-86022-69-2.

PRAHL, Roman. *Umění náhrobku v českých zemích let 1780-1830*. 1. vyd. Praha: Academia, 2004. 335 s. ISBN 80-200-1188-9.

UNGER, Josef. *Pohřební ritus 1. až 20. století v Evropě z antropologicko-archeologické perspektivy*. Brno: Nadace Universitas, 2006. 254 s. ISBN 80

ZÍBRT, Čeněk. *Seznam pověr a zvyklostí pohanských z VIII. věku*. 2. vyd. Praha: Academia, 1995. 176 s. ISBN 80-200-0511-0.

PERIODIKA, ZÁKONY, INTERNETOVÉ STRÁNKY

Internetové stránky

Ministerstvo pro místní rozvoj : Pohřebnictví /Informace – Události [online]. 2010

Dostupný z WWW :

<http://www.mmr.cz/Pohrebnictvi/Informace> - Udalosti

Portál veřejné správy České republiky : Mapové služby [online]. 2010

Dostupný z WWW :

<http://geoportal.cenia.cz/mapsphere/MapWin.aspx?M Site= cenia&M Lang=cs>

Veřejná správa - Města a obce : Oficiální internetové stránky obcí [online]. 2010

Dostupnost z WWW :

<http://města.obce.cz>

Internetový portál Tvoj Dom : Architektura – Funerální design [online]. 2010

Dostupnost z WWW :

<http://www.tvojdom.sk/dom-stavba-/architektura/vse-tady-uz-bylo-funeralni.aspx>

Ústřední knihovna Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava : Jak zpracovávat bibliografické citace podle ČSN ISO 690 : Obsah kurzu

Dostupnost z WWW :

<http://www.knihovna.vsb.cz/kurzy/citace/obsah.html>

Městský obvod Vítkovice – Statutární město Ostrava

Dostupnost z WWW:

<http://www.vitkovice.ostrava.cz/jahia/Jahia/site/vitkovice/pid/4167>.

ZÁKONY

Zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů

Zákon č. 526/1990 Sb., o cenách a prováděcími předpisy v platném znění

Cenový věstník MF č. 01/2009

Obecně závazná vyhláška Města Ostravy č. 11/2000

Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, v plném znění

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Malinová, L. Kultura a smrt, kulturně – antropologická studie prostředí smrti a umírání. Univerzita Hradec Králové, pedagogická fakulta, Ústav filozofie a společenských věd, 2002

SEZNAM ZKRATEK

MMO - Magistrát města Ostravy

ÚMOb - Úřad městského obvodu Ostrava

PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou (bakalářskou) práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou (bakalářskou) práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že jeden výtisk diplomové (bakalářské) práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové (bakalářské) práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové (bakalářské) práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou (bakalářskou) práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

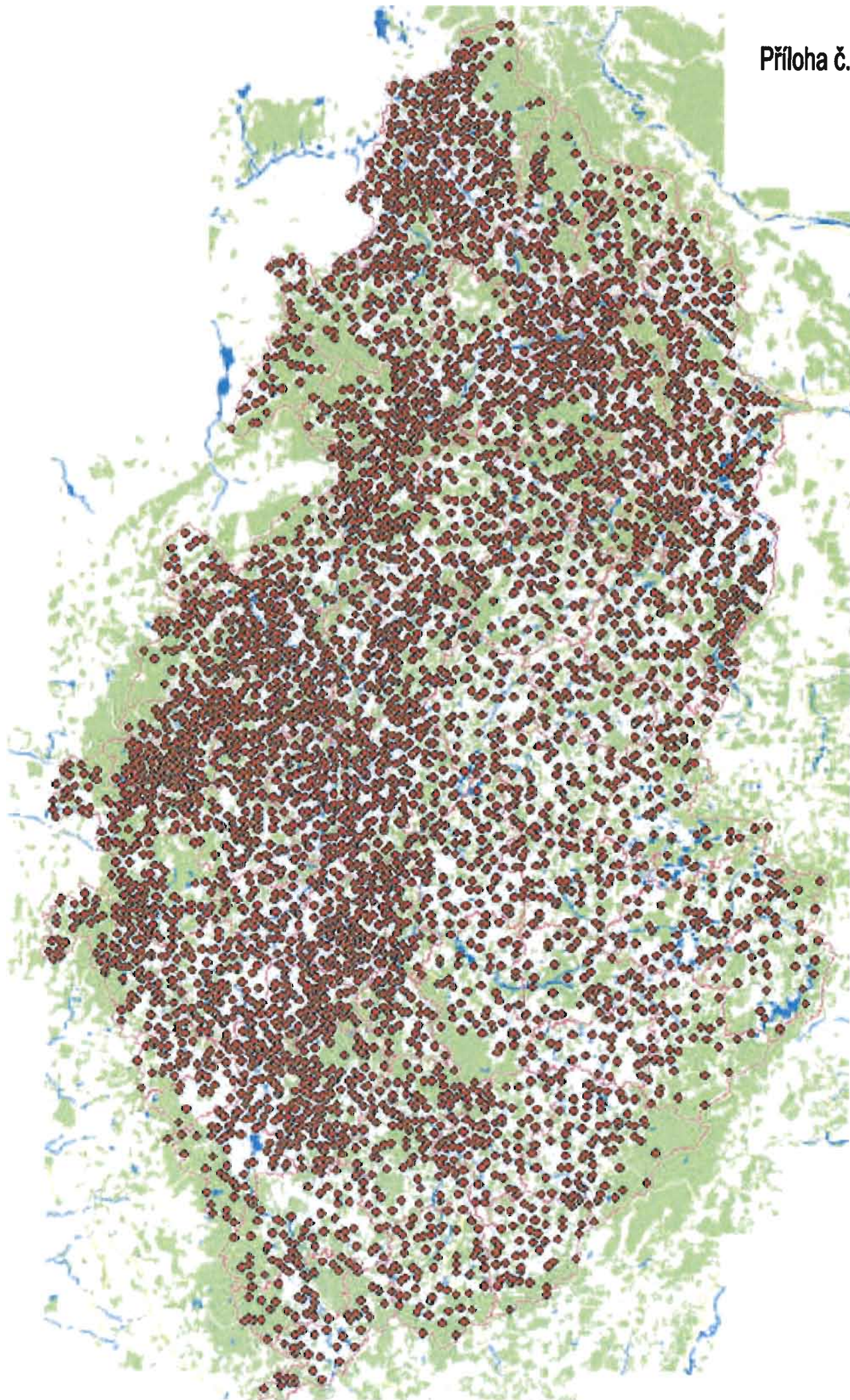
V Ostravě dne 29.dubna 2010

Martin Bartoš

Jana Škody 188/1, 700 30 Ostrava

PŘÍLOHY

- Příloha č. 1 Seznam veřejných a neveřejných pohřebišť
- Příloha č. 2 Mapa ústředního hřbitova Slezská Ostrava
- Příloha č. 3 Mapa pohřebiště Ostrava – Vítkovice
- Příloha č. 4 Ceník za poskytování služeb na úseku hřbitovnictví v městském obvodu Slezská Ostrava, včetně všech dodatků řádu, s účinností od 1. Května 2009
- Příloha č. 5 Řád pro veřejná pohřebiště – Městský obvod Slezská Ostrava

Ustřední hřbitov - Slezská Oslava

CENÍK
za poskytování služeb na úseku hřbitovnictví v městském
obvodu Slezská Ostrava, včetně všech dodatků řádu, s
účinností od 1. května 2009.

Ceník byl schválen Radou městského obvodu Slezská Ostrava dne 21. 12. 2006, č. usn.173/4.

Ceník je nedílnou součástí Řádu pro veřejná pohřebiště na: ústřední hřbitov Slezská Ostrava, pohřebiště Koblov, pohřebiště Muglinov, pohřebiště Kunčičky, pohřebiště Heřmanice - staré ("u kostela") a nové (" ul. Parcelní")

Ceník je platný pro všechna pohřebiště v městském obvodu Slezská Ostrava s účinností od 1. 1. 2007.

Ceník včetně dodatku č. 6 byl schválen Radou městského obvodu dne 9. 4. 2009, č. usnesení 3261/56 s účinností od 1. května 2009.

Úhrada užívacího práva k hrobovému místu :

hrobové, urnové, epitafní, hrobka **1m²/rok.....65,--Kč**

(z toho: 20,-Kč/m² pronájem za pozemek a 45,- Kč/m² za poskytované služby)

Trvání prvního nájmu hrobového místa a místa pro hrobku se shoduje s tlečí dobou stanovenou pro pohřebiště v městském obvodu Slezská Ostrava. Další nájem lze sjednat na dobu max. 15 let.

Úhrada za užívací právo k místu obsahuje nezbytně nutné náklady na celkový provoz a údržbu pohřebišť, poplatky za pronájem místa (hrobu, hrobky, urnového nebo epitafního místa).

Ostatní poskytované služby (v Kč):	pro 1 rakev	pro 2 rakev (prohloubený)
výkop dětského hrobu:		
období duben-říjen /do 120 cm/	1.150,--	
období listopad-březen /do 120 cm/	1.600,--	
výkop hrobu / nad 120 cm/		
období duben- říjen	2.970,--	3.900,--
období listopad-březen	3.850,--	4.800,--
exhumace zůstatků z hrobu	zetlelých	nezetlelých
dítě do 10-ti let	270,--	500,--
osoby starší 10-ti let	800,--	1.540,--
exhumace před uplynutím tlečí doby		4.950,--
exhumace z hrobky bez rozdílu věku	800,--	1.540,--
dopravné spojené s výkopovými pracemi		

na pohřebišťe Slezská Ostrava	510,--
na pohřebišťe Koblov	560,--
na pohřebišťe Kunčičky	400,--
na pohřebišťe Heřmanice	510,--
uložení urny do společného hrobu	400,--
uložení urny - zápis do evidence	50,--
nahlédnutí do matriky, vyhledávání dokladu	50,--
vsyp	920,--
uspořádání rakví v hrobce při dalším pohřbu, likvidace hrobové stavby při rušení místa	1.000,--
veškeré dohodnuté práce neuvedené v ceníku (hodinová sazba)	190,--
za použití veřejného WC	2,--
povolení vstupu - vjezdu vozidel do areálu pohřebišťe Sl. Ostrava	
vjezd osobního vozidla, motocyklu (netýká se vozidel přepravujících osoby s průkazem TP, ZTP a ZTP-P, osoby přestárlé; účastníků pohřbů, vsypů a obřadů v krematoriu, kteří mají povolen bezplatný vjezd pro 2 vozidla)	120,--
vjezd nákladního vozidla do 3,5 t (výstavba hřbitovních staveb apod.)	250,--
vjezd autobusu (účast na obřadech)	250,--
odstavení vozidla na parkovištích na ul. Na Najmanské a ul. Těšínské	20,--

Ing. Antonín Maštálíř, v.r.
stostarosta

STATUTÁRNÍ MĚSTO OSTRAVA MĚSTSKÝ OBVOD SLEZSKÁ OSTRAVA

ŘÁD PRO VEŘEJNÁ POHŘEBIŠTĚ úplné znění s dodatky

Na: ústřední hřbitov Slezská Ostrava
pohřebiště Heřmanice – staré (u kostela) a nové (ul. Parcelní)
pohřebiště Koblov,
pohřebiště Kunčičky
pohřebiště Muglinov

1. Statutární město Ostrava-městský obvod Slezská Ostrava v souladu s ustanovením §19 zákona 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, v platném znění, vydává jako provozovatel veřejných pohřebišť v obvodu Slezská Ostrava tento provozní řád veřejných pohřebišť.
2. Řád pro veřejná pohřebiště – úplné znění včetně dodatku č. 1 ze dne 29. 1.2004, dodatku č. 2 ze dne 21. 12. 2006, dodatku č. 3 ze dne 5. 4. 2007, dodatku č. 4 ze dne 17. 5. 2007, dodatku č. 5 ze dne 13.3.2008, dodatku č. 6 ze dne 9. 4. 2009, dodatku č. 7 ze dne 13.8.2009.
3. V souladu s ustanovením § 18 odst. 3 zákona 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, v platném znění, vydal Magistrát města Ostravy, odbor komunální a bytový souhlas dne 26. 11. 2002.

Článek 1 Úvodní ustanovení

1. Řád pro veřejná pohřebiště (dále jen „řád“) upravuje provoz pohřebišť, zejména hygienicky nezávadné pohřbívání zemřelých, ukládání jejich zpopelněných ostatků a péči o místa s uloženými ostatky v souladu s platnými právními předpisy.
2. Provozovatelem pohřebišť je Statutární město Ostrava- městský obvod Slezská Ostrava, Těšínská 35, Slezská Ostrava (dále jen „provozovatel“), který zajišťuje provozování pohřebišť v souladu s ustanovením § 18 odst.2 zákona 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, v platném znění¹⁾ (dále jen „zákon“)
3. Ustanovení tohoto řádu se vztahují na pohřebiště: Ústřední hřbitov ve Slezské Ostravě, pohřebiště Koblov, Muglinov, Kunčice a Heřmanice (staré – „u kostela“ a nové – na ul. Parcelní).
4. Ustanovení řádu jsou závazná jak pro provozovatele, návštěvníky pohřebišť, tak pro nájemce hrobových míst, objednatelé služeb a fyzické nebo právnické osoby, které na pohřebištích provádějí jakékoli činnosti.
5. Na čestném pohřebišti se pohřbívají osoby, jejichž činnost významným způsobem přispěla k lidskému pokroku nebo jež se mimořádně zasloužili zejména o rozvoj statutárního města Ostravy.
6. Pokud pohřebiště nebo jeho části včetně hrobových zařízení jsou zapsány v seznamu vojenských hrobů a pohřebišť, vztahují se na péči o ně zvláštní předpisy, za jejichž dodržování zodpovídá provozovatel.
7. Pohřebišťem se v souladu se zákonem rozumí prostor určený k pohřbívání lidských pozůstatků nebo uložení zpopelněných lidských ostatků. Má podobu hrobů a hrobek, nebo úložiště jednotlivých uren, nebo rozptylové či vsypové louky, nebo jejich kombinace. Součástí pohřebišť jsou čestná pohřebiště, jednotlivé čestné hroby a válečná pohřebiště.

Článek 2 Provozní doba pohřebišť

Pohřebiště je veřejně přístupné místo, na něž je přístup veřejností upraven takto:

1.

- od 1. dubna do 5. listopadu	7.00 – 20.00 hodin
- od 6. listopadu do 31. března	8.00 – 17.00 hodin

Odběr vody z vodovodního řádu je umožněn od 1. dubna do 31. října. Od 1. listopadu do 31. března je voda na pohřebištích odstavena.

2. Ústřední hřbitov Slezská Ostrava – vrátnice z ul. Na Najmanské – nepřetržitý provoz.

Provoz pro vjezd vozidel do areálu ústředního hřbitova přes tuto vrátnici je upraven takto:

- od 1. dubna do 5. listopadu	7.00 - 18.00 hodin
- od 6. listopadu do 31. března	8.00 - 16.00 hodin

Článek 3 Pořádek na pohřebišti

1. Návštěvníci pohřebiště jsou povinni zdržet se takového jednání, které by se dotýkalo důstojnosti zemřelých nebo mravního cítění pozůstalých a veřejnosti, zejména chovat se hlučně, pouštět přenosné nosiče zvuku, požívat alkoholické nápoje, omamné a psychotropní látky, odhazovat odpadky mimo nádoby k tomu určené a používat prostory pohřebiště a jeho vybavení k jiným účelům než k jakým jsou určeny.
2. Na pohřebišti je možné se zdržovat pouze v provozní době pohřebiště stanovené v článku 2 tohoto řádu.
3. Děti do 10 let mají na pohřebišti přístup pouze v doprovodu dospělé osoby.
4. Na pohřebišti je zakázán přístup podnapilým osobám, osobám se psy a jinými zvířaty.
5. Na pohřebišti je zakázáno jezdit na jízdních kolech, koloběžkách, skateboardech a kolečkových bruslích.
6. Vozidla (s výjimkou invalidních vozíků) mohou na pohřebišti vjíždět a zdržovat se pouze se souhlasem správce pohřebiště a při plnění jím stanovených podmínek. Vozidla do areálu pohřebiště jsou vpouštěna nejpozději 1 hodinu před ukončením stanovené provozní doby pohřebiště a současně musí vozidlo pohřebiště opustit nejpozději 30 minut před ukončením této doby. Chodci mají vždy přednost před vozidly.
7. Pojízděné a průchodné plochy na pohřebišti (obslužné asfaltové komunikace) je povoleno používat k parkování vozidel jen v provozní době pohřebiště, a to pouze se souhlasem provozovatele pohřebiště. Vozidlům je zakázáno vjíždět na všechny travnaté plochy a do jednotlivých skupin hrobů, stejně tak není povoleno parkovat vozidla u hrobových míst a provádět zde opravy a údržbu vozidel.
8. Přístup na pohřebišť nebo do jeho části může provozovatel pohřebiště z oprávněných důvodů (terénní úpravy, náledí, vichřice, exhumace, atd.) na vymezenou dobu omezit nebo zakázat.
9. Vstup na vsypové a rozptylové loučky je pro veřejnost přísně zakázán. Věnce a kytice (bez nádob na vodu) lze umísťovat jen na plochy, které jsou na vsypových a rozptylových loučkách k tomuto účelu vyhrazené. Provozovatel je oprávněn zvadlé nebo jinak znehodnocené květinové dary, příp. jiné předměty z těchto míst odstranit. Rovněž je zakázáno svévolné vysypávání zpopelněných lidských ostatků na rozptylovou loučku.
10. Při provádění kamenických prací, oprav hrobových zařízení, apod. není dovoleno odkládat pracovní nářadí, stavební materiál, aj. na okolní hrobová místa a znečišťovat je. Ukládání nádob, nářadí a jiných předmětů na zelené pásy a místa kolem hrobových míst není povoleno.
11. Svítilny a svíčky je možno na pohřebišti rozsvěcovat na jednotlivých hrobových místech pouze tehdy, pokud jsou vhodným způsobem zabezpečeny proti vzniku požáru. Na vsypových a rozptylových loučkách je povoleno rozsvěcovat svíčky jen na vyhrazených plochách. V odůvodněných případech může provozovatel používání otevřeného ohně (svíček, aj.) omezit nebo zakázat.
12. Z hygienických důvodů není povoleno v areálu pohřebiště pít vodu z vodovodních výpustí a studní. Tato voda je určena k provozním účelům provozovatele a na zalévání a údržbu zeleně na pronajatých hrobových místech. Je zakázáno odnášet vodu v náhradních obalech z areálu pohřebiště.
13. Odpadky je třeba odkládat na stanovená místa. Kontejnery umístěné v prostorách pohřebiště slouží k odkládání pouze hřbitovního odpadu. Je zakázáno zde odkládat komunální a stavební odpad.
14. Návštěvníci nejsou oprávněni provádět jakékoli zásahy do zeleně vysazené provozovatelem včetně nové výsadby zeleně bez jeho souhlasu.
15. Pořádání pietních a vzpomínkových akcí na pohřebišti je možné jen se souhlasem provozovatele. Tím není dotčena povinnost svolavatele předem oznámit shromáždění dle zvláštního předpisu²⁾.
16. Na pohřebišti je povoleno provádět jakékoli práce pouze v takovém rozsahu a takovým způsobem, který stanoví tento řád.
17. Dozor nad pořádkem na pohřebišti provádí provozovatel.

Článek 4 Rozsah služeb poskytovaných na pohřebišti

Provozovatel poskytuje zejména následující služby:

- a) výkopové práce související s pohřbíváním a exhumací,
- b) pohřbívání,
- c) ukládání uren do společných hrobů a vysyp zpopelněných lidských pozůstatků,
- d) pronájem hrobových míst,

- e) vedení evidencí o hrobových místech a o uložení lidských ostatků,
- f) údržbu pohřebiště včetně komunikací,
- g) údržbu zeleně v areálu pohřebiště,
- h) zajišťování obsluhy a provozu veřejných WC,
- i) správu a údržbu objektů na pohřebišti (obřadní síně, oplocení apod.),
- j) zajišťování likvidace odpadu,
- k) informační služby,
- l) vykonává dozor nad dodržováním tohoto řádu.

Služby jsou prováděny dodavatelsky, vyžaduje-li to situace, postupuje provozovatel dle zvláštního předpisu³⁾. Provozovatel poskytuje služby v souladu s Ceníkem za poskytování služeb na úseku hřbitovnictví v městském obvodu Slezská Ostrava, který je nedílnou součástí tohoto řádu (příloha).

Článek 5

Povinnosti a činnosti provozovatele v souvislosti s nájmem hrobových míst

1. Provozovatel pohřebiště je povinen:
 - a) předat nájemci hrobového místa (dále jen „nájemce“) k užívání vyznačené, číselně označené hrobové místo. U vsypu je vyznačeno toto místo v dokumentaci vedené provozovatelem a označené na místě samém číselně,
 - b) umožnit nájemci zřízení hrobového zařízení hrobu za podmínek stanovených v článku 9,
 - c) umožnit nájemci užívání jeho hrobového místa a zařízení pohřebiště, zajistit přístup ke hrobovému místu a zdržet se jakýchkoli zásahů do hrobového místa nebo hrobového zařízení s výjimkou případů, kdy je nezbytné, např. v důsledku živelné pohromy, bezodkladně zajistit bezpečný a plynulý provoz pohřebiště nebo kdy je třeba provést pohřbení do sousedního hrobu, kamenosochařské práce nebo úpravu pohřebiště. V takovém případě je omezení přístupu ke hrobovému místu možné pouze po nezbytně nutnou dobu. Dojde-li k zásahu do hrobového místa nebo hrobového zařízení vinou provozovatele a vznikne-li škoda, je provozovatel povinen hrobové místo uvést do původního stavu.
2. Hrobová místa provozovatel zřizuje a připravuje k pronájmu tak, aby vznikly ucelené řady, oddíly či skupiny hrobů stejného charakteru a rozměrů. Nikdo nemá nárok na individuální umístění mimo vymezený prostor.
3. Vzájemný vztah mezi provozovatelem a nájemcem hrobového zařízení je upraven nájemní smlouvou uzavřenou mezi provozovatelem a nájemcem. Smlouva obsahuje označení předmětu nájmu k hrobovému místu, výše nájemného a cen služeb, náhradní kontaktní osobu a údaje o hrobovém zařízení.
4. Nájemce hrobového místa souhlasí, aby jeho osobní údaje v rozsahu: jméno, příjmení, adresa trvalého bydliště, datum narození byly provozovatelem (pronajímatelem) evidovány a zpracovávány v souladu se zvláštním předpisem⁴⁾ v databázi nájemců hrobových míst, příp. vlastníků hrobového zařízení a byly použity k plnění povinností a práv, které s provozováním pohřebiště souvisí.
5. Nájem lze sjednat i na dobu předcházející pohřbení nebo uložení urny. Podnájem hrobového místa je zakázán.
6. V případě, že se jedná o nájem hrobového místa v podobě hrobu, musí být doba, na níž se smlouva o nájmu uzavírá, stanovena tak, aby od pohřbení mohla být dodržena tlecí doba stanovená pro pohřebiště, na němž se hrob nachází. Doba doplatková se používá při pohřbení zemřelého s tlecí dobou a tuto dobu je nutno doplatit do délky tlecí doby. Každý druhý a další nájem lze sjednat na dobu max. 15 let. Pokud ze strany nájemce dojde k předčasnému ukončení nájmu, zbývající částka za nájemné a služby se nevrací.
7. Změna nájemce musí být provedena písemným dodatkem ke smlouvě nebo smlouvou novou.
8. V případě úmrtí nájemce přechází nájemní vztah na základě dokladu o dědickém řízení na dědice. Je-li dědiců více, je povinností dědiců uzavřít dohodu, který z nich bude nájemce. Nájemní smlouva se uzavírá pouze s jedním oprávněným dědicem. Dědic je povinen sdělit provozovateli nové údaje potřebné pro vedení evidence.
9. Převod nebo přechod vlastnického práva k hrobce nebo hrobovému zařízení je nabyvatel povinen písemně oznámit provozovateli bez zbytečného odkladu.
10. Nájem hrobového místa zaniká uplynutím sjednané doby.
11. Před uplynutím doby pronájmu zaniká nájem hrobového místa:
 - a) dohodou nájemce a provozovatele (pronajímatele),
 - b) odstoupením od smlouvy o nájmu hrobového místa ze strany provozovatele (pronajímatele), jestliže nájemce neuhradí dlužné nájemné nebo úhradu za služby spojené s nájmem do 3 měsíců ode dne, kdy jej k tomu provozovatel (pronajímatel) písemně vyzval,
 - c) je-li z důvodů veřejného zájmu výjimečně nutné zrušit pohřebiště před uplynutím závazných lhůt,
 - d) výpovědí ze strany nájemce bez udání důvodu,
 - e) odstoupením v případech stanovených zákonem.

Zaniká-li nájem hrobového místa výpovědí, končí nájem vždy po uplynutí 3měsíční výpovědní lhůty, která běží ode dne doručení výpovědi. K zániku nájmu hrobového místa výpovědí nemůže dojít v průběhu tlecí doby. V případě zániku nájmu dle písmene b), d) a e) tohoto článku nedojde k vypořádání zbylé částky nájemného a cen služeb. Po zániku nájmu se lidské ostatky, o jejichž nové uložení se bývalý nájemce nepostaral, ponechají na dosavadním místě. Při nájmu hrobového místa novému nájemci budou tyto lidské ostatky uloženy pod stanovenou hloubku prohloubeného hrobu.

Článek 6 Povinnosti nájemce hrobového místa

Nájemce hrobového místa je povinen při užívání hrobového místa postupovat takto:

1. Hrobové zařízení zřídít a opravovat v souladu s ustanovením článku 9. Před zahájením prací si vyžádat písemný souhlas Provozovatele a řídit se při provádění prací jeho pokyny.
2. Provádět údržbu pronajatého hrobového místa a hrobového zařízení v následujícím rozsahu a následujícím způsobem:
 - a) nejpozději do 3 měsíců od pohřbení do hrobu zajistit úpravu pohřbívací plochy hrobového místa,
 - b) zajistit, aby plocha hrobového místa nezarůstala nevhodným porostem narušujícím estetický vzhled pohřebiště a průběžně zajišťovat údržbu hrobového místa a hrobového zařízení na vlastní náklady tak, aby jejich stav nebránil užívání hrobových míst ostatních nájemců a dalších osob,
 - c) odstranit včas znehodnocené květinové a jiné dary, odpad z vyhořelých svíček a další předměty, které narušují estetický vzhled pohřebiště. Neodstraní-li tyto předměty nájemce hrobového místa na vsypové loučce, je správce pohřebiště oprávněn to učinit sám,
 - d) neprodleně zajistit opravy hrobového zařízení, pokud je narušena jeho stabilita a ohrožuje tak zdraví, životy nebo majetek dalších osob. Pokud tak nájemce neučiní, je správce pohřebiště oprávněn zajistit bezpečnost na náklady a riziko nájemce hrobového místa.
3. Lavičky instalovat pouze se souhlasem provozovatele a udržívat je v řádném stavu. Takové lavičky mohou používat všichni návštěvníci pohřebiště.
4. Do veřejné zeleně na pohřebišti, včetně výsadby nové veřejné zeleně, zasahovat pouze se souhlasem provozovatele, který může ve svém souhlasu stanovit podmínky výsadby a regulace veřejné zeleně.
5. Zajistit na vlastní náklady, nejpozději do dne ukončení nájmu hrobového místa, odstranění hrobového zařízení a uren, jinak s nimi bude naloženo podle § 25 odst. 9 zákona.
6. Oznamovat provozovateli veškeré změny údajů, potřebných pro vedení evidence pohřebiště, v souladu s § 21 zákona.
7. Strpět číselné označení hrobů provedené provozovatelem způsobem obvyklým na daném pohřebišti nebo jeho části.
8. Uložení lidských pozůstatků a lidských ostatků nebo jakékoli další nakládání s nimi provádět způsobem, který je v souladu s článkem 7.
9. Zdržovat se na pohřebišti pouze v provozní době stanovené v článku 2.
10. Nepřenechat hrobové místo do užívání třetí osoby.

Článek 7 Ukládání lidských pozůstatků a zpopelnění lidských ostatků a jejich exhumace

1. Lidské pozůstatky může do hrobů a hrodek ukládat pouze provozovatel, jiná osoba jen s jeho souhlasem. Obdobně to platí i o provádění prací spojených se zajišťováním exhumací.
2. Zpopelnění lidské ostatky je možné uložit na pohřebišti vždy jen se souhlasem provozovatele, a to pouze způsobem, který odpovídá podmínkám pohřbívání na daném pohřebišti.
3. Hroby pro ukládání lidských pozůstatků musí splňovat následující požadavky:
 - a) jejich hloubka musí být u dospělých osob a dětí od 10 let nejméně 1,5m, u dětí mladších 10 let nejméně 1,2m,
 - b) dno hrobu musí ležet nejméně 0,5m nad hladinou spodní vody,
 - c) boční vzdálenost mezi jednotlivými hroby musí činit nejméně 0,3m,
 - d) rakev s lidskými pozůstatky musí být po uložení do hrobu zasypána zkypřenou zeminou ve výši minimálně 1,2m.
4. Všechny rakve určené k pohřbení musí být označeny štítkem obsahujícím minimálně jméno zemřelého, datum narození a den pohřbu. Před spuštěním do hrobu musí být víko rakve pevně a trvale spojeno šroubem se spodní částí rakve.

STATUTÁRNÍ MĚSTO OSTRAVA MĚSTSKÝ OBLVOD SLEZSKÁ OSTRAVA

ŘÁD PRO VEŘEJNÁ POHŘEBIŠTĚ úplné znění s dodatky

Na: ústřední hřbitov Slezská Ostrava
pohřebiště Heřmanice – staré (u kostela) a nové (ul. Parcelní)
pohřebiště Koblov
pohřebiště Kunčičky
pohřebiště Muglinov

1. Statutární město Ostrava – městský obvod Slezská Ostrava v souladu s ustanovením §19 zákona 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, v platném znění, vydává jako provozovatel veřejných pohřebišť v obvodu Slezská Ostrava tento provozní řád veřejných pohřebišť.
2. Řád pro veřejná pohřebiště – úplné znění včetně dodatku č. 1 ze dne 29. 1. 2004, dodatku č. 2 ze dne 21. 12. 2006, dodatku č. 3 ze dne 5. 4. 2007, dodatku č. 4 ze dne 17. 5. 2007, dodatku č. 5 ze dne 13. 3. 2008, dodatku č. 6 ze dne 9. 4. 2009, dodatku č. 7 ze dne 13. 8. 2009.
3. V souladu s ustanovením § 18 odst. 3 zákona 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, v platném znění, vydal Magistrát města Ostravy, odbor komunální a bytové souhlas dne 26. 11. 2002.

Článek 1 Úvodní ustanovení

1. Řád pro veřejná pohřebiště (dále jen „řád“) upravuje provoz pohřebišť, zejména hygienicky nezávadné pohřbívání zemřelých, ukládání jejich zpopelněných ostatků a péči o místa s uloženými ostatky v souladu s platnými právními předpisy.
2. Provozovatelem pohřebišť je Statutární město Ostrava – městský obvod Slezská Ostrava, Těšínská 35, Slezská Ostrava (dále jen „provozovatel“), který zajišťuje provozování pohřebišť v souladu s ustanovením § 18 odst. 2 zákona 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, v platném znění¹⁾ (dále jen „zákon“).
3. Ustanovení tohoto řádu se vztahují na pohřebiště: Ústřední hřbitov ve Slezské Ostravě, pohřebiště Koblov, Muglinov, Kunčice a Heřmanice (staré – „u kostela“ a nové – na ul. Parcelní).
4. Ustanovení řádu jsou závazná jak pro provozovatele, návštěvníky pohřebišť, tak pro nájemce hrobových míst, objednatel služeb a fyzické nebo právnické osoby, které na pohřebištích provádějí jakékoli činnosti.
5. Na čestném pohřebišti se pohřbívají osoby, jejichž činnost významným způsobem přispěla k lidskému pokroku nebo jež se mimořádně zasloužili zejména o rozvoj statutárního města Ostravy.
6. Pokud pohřebiště nebo jeho části včetně hrobových zařízení jsou zapsány v seznamu vojenských hrobů a pohřebišť, vztahují se na péči o ně zvláštní předpisy, za jejichž dodržování zodpovídá provozovatel.
7. Pohřebištěm se v souladu se zákonem rozumí prostor určený k pohřbívání lidských pozůstatků nebo uložení zpopelněných lidských ostatků. Má podobu hrobů a hrobek, nebo úložiště jednotlivých uren, nebo rozptylové či vsypové louky, nebo jejich kombinace. Součástí pohřebišť jsou čestná pohřebiště, jednotlivé čestné hroby a válečná pohřebiště.

Článek 2 Provozní doba pohřebišť

Pohřebiště je veřejně přístupné místo, na něž je přístup veřejnosti upraven takto:

1. - od 1. dubna do 5. listopadu 7.00 – 20.00 hodin
- od 6. listopadu do 31. března 8.00 – 17.00 hodin

Odběr vody z vodovodního řádu je umožněn od 1. dubna do 31. října. Od 1. listopadu do 31. března je voda na pohřebištích odstavěna.

2. Ústřední hřbitov Slezská Ostrava – vrátnice z ul. Na Najmanské – nepřetržitý provoz.

Provoz pro vjezd vozidel do areálu ústředního hřbitova přes tuto vrátnici je upraven takto:

- od 1. dubna do 5. listopadu	7.00 - 18.00 hodin
- od 6. listopadu do 31. března	8.00 - 16.00 hodin

Článek 3

Pořádek na pohřebišti

1. Návštěvníci pohřebiště jsou povinni zdržet se takového jednání, které by se dotýkalo důstojnosti zemřelých nebo mravního citění pozůstalých a veřejnosti, zejména chovat se hlučně, pouštět přenosné nosiče zvuku, požívat alkoholické nápoje, omamné a psychotropní látky, odhazovat odpadky mimo nádoby k tomu určené a používat prostory pohřebiště a jeho vybavení k jiným účelům než k jakým jsou určeny.
2. Na pohřebišti je možné se zdržovat pouze v provozní době pohřebiště stanovené v článku 2 tohoto řádu.
3. Děti do 10 let mají na pohřebišti přístup pouze v doprovodu dospělé osoby.
4. Na pohřebišti je zakázán přístup podnapilým osobám, osobám se psy a jinými zvířaty.
5. Na pohřebišti je zakázáno jezdit na jízdních kolech, koloběžkách, skateboardech a kolečkových bruslích.
6. Vozidla (s výjimkou invalidních vozíků) mohou na pohřebišti vjíždět a zdržovat se pouze se souhlasem správce pohřebiště a při plnění jím stanovených podmínek. Vozidla do areálu pohřebiště jsou vpouštěna nejpozději 1 hodinu před ukončením stanovené provozní doby pohřebiště a současně musí vozidlo pohřebiště opustit nejpozději 30 minut před ukončením této doby. Chodci mají vždy přednost před vozidly.
7. Pojízdě a průchodné plochy na pohřebišti (obslužné asfaltové komunikace) je povoleno používat k parkování vozidel jen v provozní době pohřebiště, a to pouze se souhlasem provozovatele pohřebiště. Vozidlům je zakázáno vjíždět na všechny travnaté plochy a do jednotlivých skupin hrobů, stejně tak není povoleno parkovat vozidla u hrobových míst a provádět zde opravy a údržbu vozidel.
8. Přístup na pohřebišti nebo do jeho částí může provozovatel pohřebiště z oprávněných důvodů (terénní úpravy, náledí, vichřice, exhumace, atd.) na vymezenou dobu omezit nebo zakázat.
9. Vstup na vsypové a rozptylové loučky je pro veřejnost přísně zakázán. Věnce a kytice (bez nádob na vodu) lze umísťovat jen na plochy, které jsou na vsypových a rozptylových loučkách k tomuto účelu vyhrazené. Provozovatel je oprávněn zvadlé nebo jinak znehodnocené květinové dary, příp. jiné předměty z těchto míst odstranit. Rovněž je zakázáno svévolné vysypávání zpopelněných lidských ostatků na rozptylovou loučku.
10. Při provádění kamenických prací, oprav hrobových zařízení, apod. není dovoleno odkládat pracovní nářadí, stavební materiál, aj. na okolní hrobová místa a znečišťovat je. Ukládání nádob, nářadí a jiných předmětů na zelené pásy a místa kolem hrobových míst není povoleno.
11. Svitilny a svíčky je možno na pohřebišti rozsvěcovat na jednotlivých hrobových místech pouze tehdy, pokud jsou vhodným způsobem zabezpečeny proti vzniku požáru. Na vsypových a rozptylových loučkách je povoleno rozsvěcovat svíčky jen na vyhrazených plochách. V odůvodněných případech může provozovatel používání otevřeného ohně (svíček, aj.) omezit nebo zakázat.
12. Z hygienických důvodů není povoleno v areálu pohřebiště pít vodu z vodovodních výpustí a studní. Tato voda je určena k provozním účelům provozovatele a na zalévání a údržbu zeleně na pronajatých hrobových místech. Je zakázáno odnášet vodu v náhradních obalech z areálu pohřebiště.
13. Odpadky je třeba odkládat na stanovená místa. Kontejnery umístěné v prostorách pohřebiště slouží k odkládání pouze hřbitovního odpadu. Je zakázáno zde odkládat komunální a stavební odpad.
14. Návštěvníci nejsou oprávněni provádět jakékoli zásahy do zeleně vysazené provozovatelem včetně nové výsadby zeleně bez jeho souhlasu.
15. Pořádání pietních a vzpomínkových akcí na pohřebišti je možné jen se souhlasem provozovatele. Tím není dotčena povinnost svolavatele předem oznámit shromáždění dle zvláštního předpisu²⁾.
16. Na pohřebišti je povoleno provádět jakékoli práce pouze v takovém rozsahu a takovým způsobem, který stanoví tento řád.
17. Dozor nad pořádkem na pohřebišti provádí provozovatel.

Článek 4

Rozsah služeb poskytovaných na pohřebišti

Provozovatel poskytuje zejména následující služby:

- a) výkopové práce související s pohřbíváním a exhumací,
- b) pohřbívání,
- c) ukládání uren do společných hrobů a vysp zpopelněných lidských pozůstatků,
- d) pronájem hrobových míst,

- e) vedení evidence o hrobových místech a o uložení lidských ostatků,
- f) údržbu pohřebiště včetně komunikací,
- g) údržbu zeleně v areálu pohřebiště,
- h) zajišťování obsluhy a provozu veřejných WC,
- i) správu a údržbu objektů na pohřebišti (obřadní síň, oplocení apod.),
- j) zajišťování likvidace odpadu,
- k) informační služby,
- l) vykonává dozor nad dodržováním tohoto řádu.

Služby jsou prováděny dodavatelsky, vyžaduje-li to situace, postupuje provozovatel dle zvláštního předpisu³⁾. Provozovatel poskytuje služby v souladu s Ceníkem za poskytování služeb na úseku hřbitovníctví v městském obvodu Slezská Ostrava, který je nedílnou součástí tohoto řádu (příloha).

Článek 5

Povinnosti a činnosti provozovatele v souvislosti s nájmem hrobových míst

1. Provozovatel pohřebiště je povinen:
 - a) předat nájemci hrobového místa (dále jen „nájemce“) k užívání vyznačené, číselně označené hrobové místo. U vsypu je vyznačeno toto místo v dokumentaci vedené provozovatelem a označené na místě samém číselně,
 - b) umožnit nájemci zřízení hrobového zařízení hrobu za podmínek stanovených v článku 9,
 - c) umožnit nájemci užívání jeho hrobového místa a zařízení pohřebiště, zajistit přístup ke hrobovému místu a zdržet se jakýchkoli zásahů do hrobového místa nebo hrobového zařízení s výjimkou případů, kdy je nezbytné, např. v důsledku živelné pohromy, bezodkladně zajistit bezpečný a plynulý provoz pohřebiště nebo kdy je třeba provést pohřbení do sousedního hrobu, kamenosochařské práce nebo úpravu pohřebiště. V takovém případě je omezení přístupu ke hrobovému místu možné pouze po nezbytně nutnou dobu. Dojde-li k zásahu do hrobového místa nebo hrobového zařízení vinou provozovatele a vznikne-li škoda, je provozovatel povinen hrobové místo uvést do původního stavu.
2. Hrobová místa provozovatel zřizuje a připravuje k pronájmu tak, aby vznikly ucelené řady, oddíly či skupiny hrobů stejného charakteru a rozměrů. Nikdo nemá nárok na individuální umístění mimo vymezený prostor.
3. Vzájemný vztah mezi provozovatelem a nájemcem hrobového zařízení je upraven nájemní smlouvou uzavřenou mezi provozovatelem a nájemcem. Smlouva obsahuje označení předmětu nájmu k hrobovému místu, výše nájemného a cen služeb, náhradní kontaktní osobu a údaje o hrobovém zařízení.
4. Nájemce hrobového místa souhlasí, aby jeho osobní údaje v rozsahu: jméno, příjmení, adresa trvalého bydliště, datum narození byly provozovatelem (pronajímatelem) evidovány a zpracovávány v souladu se zvláštním předpisem⁴⁾ v databázi nájemců hrobových míst, příp. vlastníků hrobového zařízení a byly použity k plnění povinností a práv, které s provozováním pohřebiště souvisí.
5. Nájem lze sjednat i na dobu předcházející pohřbení nebo uložení urny. Podnájem hrobového místa je zakázán.
6. V případě, že se jedná o nájem hrobového místa v podobě hrobu, musí být doba, na níž se smlouva o nájmu uzavírá, stanovena tak, aby od pohřbení mohla být dodržena tlecí doba stanovená pro pohřebiště, na němž se hrob nachází. Doba doplňková se používá při pohřbení zemřelého s tlecí dobou a tuto dobu je nutno doplatit do délky tlecí doby. Každý druhý a další nájem lze sjednat na dobu max. 15 let. Pokud ze strany nájemce dojde k předčasnému ukončení nájmu, zbývající částka za nájemné a služby se nevrací.
7. Změna nájemce musí být provedena písemným dodatkem ke smlouvě nebo smlouvou novou.
8. V případě úmrtí nájemce přechází nájemní vztah na základě dokladu o dědickém řízení na dědice. Je-li dědiců více, je povinností dědiců uzavřít dohodu, který z nich bude nájemce. Nájemní smlouva se uzavírá pouze s jedním oprávněným dědicem. Dědic je povinen sdělit provozovateli nové údaje potřebné pro vedení evidence.
9. Převod nebo přechod vlastnického práva k hrobce nebo hrobovému zařízení je nabyvatel povinen písemně oznámit provozovateli bez zbytečného odkladu.
10. Nájem hrobového místa zaniká uplynutím sjednané doby.
11. Před uplynutím doby pronájmu zaniká nájem hrobového místa:
 - a) dohodou nájemce a provozovatele (pronajímatele),
 - b) odstoupením od smlouvy o nájmu hrobového místa ze strany provozovatele (pronajímatele), jestliže nájemce neuhradí dlužné nájemné nebo úhradu za služby spojené s nájmem do 3 měsíců ode dne, kdy jej k tomu provozovatel (pronajímatel) písemně vyzval,
 - c) je-li z důvodů veřejného zájmu výjimečně nutné zrušit pohřebiště před uplynutím závazných lhůt,
 - d) výpovědí ze strany nájemce bez udání důvodu,
 - e) odstoupením v případech stanovených zákonem.

Zaniká-li nájem hrobového místa výpovědí, končí nájem vždy po uplynutí 3měsíční výpovědní lhůty, která běží ode dne doručení výpovědi. K zániku nájmu hrobového místa výpovědí nemůže dojít v průběhu tleací doby. V případě zániku nájmu dle písmene b), d) a e) tohoto článku nedojde k vypořádání zbylé částky nájemného a cen služeb. Po zániku nájmu se lidské ostatky, o jejichž nové uložení se bývalý nájemce nepostaral, ponechají na dosavadním místě. Při nájmu hrobového místa novému nájemci budou tyto lidské ostatky uloženy pod stanovenou hloubku prohloubeného hrobu.

Článek 6 Povinnosti nájemce hrobového místa

Nájemce hrobového místa je povinen při užívání hrobového místa postupovat takto:

1. Hrobové zařízení zřídít a opravovat v souladu s ustanovením článku 9. Před zahájením prací si vyžádat písemný souhlas Provozovatele a řídit se při provádění prací jeho pokyny.
2. Provádět údržbu pronajatého hrobového místa a hrobového zařízení v následujícím rozsahu a následujícím způsobem:
 - a) nejpozději do 3 měsíců od pohřbení do hrobu zajistit úpravu pohřbívací plochy hrobového místa,
 - b) zajistit, aby plocha hrobového místa nezarůstala nevhodným porostem narušujícím estetický vzhled pohřebiště a průběžně zajišťovat údržbu hrobového místa a hrobového zařízení na vlastní náklady tak, aby jejich stav nebránil užívání hrobových míst ostatních nájemců a dalších osob,
 - c) odstranit včas znehodnocené květinové a jiné dary, odpad z vyhořelých svíček a další předměty, které narušují estetický vzhled pohřebiště. Neodstraní-li tyto předměty nájemce hrobového místa na vsypové loučce, je správce pohřebiště oprávněn to učinit sám,
 - d) neprodleně zajistit opravy hrobového zařízení, pokud je narušena jeho stabilita a ohrožuje tak zdraví, životy nebo majetek dalších osob. Pokud tak nájemce neučiní, je správce pohřebiště oprávněn zajistit bezpečnost na náklady a riziko nájemce hrobového místa.
3. Lavičky instalovat pouze se souhlasem provozovatele a udržovat je v řádném stavu. Takové lavičky mohou používat všichni návštěvníci pohřebiště.
4. Do veřejné zeleně na pohřebišti, včetně výsadby nové veřejné zeleně, zasahovat pouze se souhlasem provozovatele, který může ve svém souhlasu stanovit podmínky výsadby a regulace veřejné zeleně.
5. Zajistit na vlastní náklady, nejpozději do dne ukončení nájmu hrobového místa, odstranění hrobového zařízení a uren, jinak s nimi bude naloženo podle § 25 odst. 9 zákona.
6. Oznamovat provozovateli veškeré změny údajů, potřebných pro vedení evidence pohřebiště, v souladu s § 21 zákona.
7. Strpět číselné označení hrobů provedené provozovatelem způsobem obvyklým na daném pohřebišti nebo jeho části.
8. Uložení lidských pozůstatků a lidských ostatků nebo jakékoli další nakládání s nimi provádět způsobem, který je v souladu s článkem 7.
9. Zdržovat se na pohřebišti pouze v provozní době stanovené v článku 2.
10. Nepfenechat hrobové místo do užívání třetí osoby.

Článek 7 Ukládání lidských pozůstatků a zpopelnění lidských ostatků a jejich exhumace

1. Lidské pozůstatky může do hrobů a hrodek ukládat pouze provozovatel, jiná osoba jen s jeho souhlasem. Obdobně to platí i o provádění prací spojených se zajišťováním exhumací.
2. Zpopelnění lidských ostatků je možné uložit na pohřebišti vždy jen se souhlasem provozovatele, a to pouze způsobem, který odpovídá podmínkám pohřbívání na daném pohřebišti.
3. Hroby pro ukládání lidských pozůstatků musí splňovat následující požadavky:
 - a) jejich hloubka musí být u dospělých osob a dětí od 10 let nejméně 1,5m, u dětí mladších 10 let nejméně 1,2m,
 - b) dno hrobu musí ležet nejméně 0,5m nad hladinou spodní vody,
 - c) boční vzdálenost mezi jednotlivými hroby musí činit nejméně 0,3m,
 - d) rakev s lidskými pozůstatky musí být po uložení do hrobu zasypána zkyplenou zemínou ve výši minimálně 1,2m.
4. Všechny rakve určené k pohřbení musí být označeny štítkem obsahujícím minimálně jméno zemřelého, datum narození a den pohřbu. Před spuštěním do hrobu musí být víko rakve pevně a trvale spojeno šroubem se spodní částí rakve.

5. Pro pohřbívání do hrobů musí být použity takové rakve, které ve stanovené tlečí době zetlí spolu s lidskými ostatky, tzn. nesmí obsahovat díly z PVC a jiných nerozložitelných materiálů, kovové díly jen omezeně, výplň rakví může být pouze z materiálů jako dřevěné piliny, papír a látky, při výrobě rakví a jejich nátěrů nesmí být zjevně použity toxické látky.
6. Pro pohřbívání do hrobek je nutno použít rakve s maximálními rozměry 2,15x0,85m, a to:
 - a) celodubové nebo z jiných druhů dřev, do kterých bude umístěna poloviční zinková vložka,
 - b) kovové s nepropustným dnem.
7. Přímou manipulaci s lidskými ostatky uloženými v hrobkách může provozovatel provádět pouze se souhlasem krajského hygienika.
8. Před uplynutím tlečí doby mohou být do téhož hrobu uloženy další lidské pozůstatky, pokud je možné je umístit nad úroveň naposledy pohřbených lidských ostatků a vrstva ulehle zemin y nad rakví bude činit nejméně 1m.
9. Před uplynutím tlečí doby mohou být lidské ostatky exhumovány na žádost nájemce hrobového místa jen se souhlasem krajského hygienika nebo nařídí-li exhumaci v trestním řízení předseda senátu nebo státní zástupce. Náklady na exhumaci a následné odstranění pozůstatků rakve hradí ten, kdo o ni požádal. Provozovatel zajistí při exhumaci provoz na pohřebišti tak, aby nebyl narušen veřejný pořádek a aby byl vyloučen přenos možné n ákazy. Exhumaci se rozumí manipulace s nezetlelými a se zetlelými lidskými ostatky.

Článek 8 Tlečí doba

Tlečí dobou se rozumí doba nejméně nutná k tomu, aby proběhly a byly ukončeny redukční a oxidační fáze nutné k rozkladu lidských organismů a kostry a jejich přeměnu v neškodné látky.

Tlečí doba pro jednotlivá pohřebiště je stanovena na základě hydrogeologického posudku, který byl proveden v červnu 2002, doplňkového hydrogeologického posudku, který byl proveden v říjnu 2002 a následně schválena krajským hygienikem. Tlečí doba pro jednotlivá pohřebiště činí:

• Ústřední hřbitov Slezská Ostrava	15 let
• Pohřebiště Koblov	25 let ve spodní části (od kříže)
15 let v horní části (od kříže)
• Pohřebiště Muglinov	zákaz ukládání lidských ostatků do země
• Pohřebiště Kunčičky	15 let
• Pohřebiště Heřmanice – staré (u kostela)	10 let
• Pohřebiště Heřmanice nové (na ul. Parcelní)	15 let

Článek 9 Zřizování hrobového zařízení a podmínky provádění prací na pohřebišti

Podmínky pro zřízení hrobového zařízení hrobu:

1. Ke zřízení hrobek a hrobových zařízení na pohřebišti je nutný písemný souhlas provozovatele. Před zahájením jakýchkoli prací musí být k místu uzavřena platná nájemní smlouva.
2. Vlastník i právnická nebo fyzická osoba, již bylo provedení práce zadáno (dále jen zhotovitel), je povinen se řídit pokyny provozovatele, zejména pokud jde o rozměry, tvar hrobového zařízení nebo druh použitého materiálu, o likvidaci odpadu, ukládání zemin y apod., dále informovat provozovatele o rozsahu prováděných prací a před zahájením prací se prokázat zakázkovým listem, ve kterém musí být uvedeny všechny náležitosti.
3. Za hrobové zařízení se považují jednotlivé kusy rámců, soklů, přepážek, sloupků, kostek, pomníková těla, krycí desky včetně epitafrů, základy pomníků a rámců, které jsou spolu pevně spojeny čepy, konzolami apod. Tato hrobová zařízení se považují za věci movité.
4. Za hrobové doplňky se považují volné nápisní a předložní desky včetně konzol, dále vázy, urny, svítilny, mísy, nášlapné kameny, apod.
5. S hrobovým zařízením je oprávněn disponovat pouze jeho vlastník. V případě úmrtí vlastníka přechází toto právo na jeho dědice, který předloží pravomocné rozhodnutí o dědictví.
6. Pro zhotovení hrobového zařízení platí tyto zásady:
 - a) základy musí být provedeny podle půdorysných rozměrů díla a stanovené hloubky základové spáry,
 - b) hloubka základů je určena s ohledem na klimatické vlivy v obci, které mohou způsobovat promrzání a vysychání základové půdy, minimálně však hloubka založení základů činí min. 600 mm pod úroveň terénu, ve zvláště nepříznivých podmínkách u jemnozrnných jílů až 1m,

- c) výšku základů lze snížit na úroveň 500mm pod úroveň terénu v případě, že bude zamezeno promrzání např. šterkovým polštářem,
 - d) při založení základů se musí brát ohled na zvláštní okolnosti, jako např. možnost porušení základů kořeny stromů apod., kde se minimální hloubky výše uvedené zvyšují,
 - e) u náhrobků je také nutno brát v úvahu hloubku výkopu při předpokládaném otevírání hrobu s tím, že základová deska nesmí zasahovat do profilu výkopu hrobu,
 - f) základy památníků a náhrobků musí být navrženy z dostatečně únosného materiálu, odolného proti působení povětrnostních vlivů, např. z prostého či železového betonu, kamenného, příp. cihelného zdiva, apod.,
 - g) přední a zadní rámy hrobu musí být v jedné přímce s rámy sousedních hrobů,
 - h) vlastní náhrobek a rámy musí být mezi sebou jednotlivě kotveny,
 - i) při zhotovení na svahovitém terénu musí být hrobové zařízení stejnoměrně odstupňováno.
7. Pro zřízení podzemní hrobky platí tyto zásady:
- a) na každou stavbu hrobky musí být provozovateli předem předána k odsouhlasení projektová dokumentace obsahující technickou zprávu, půdorys, bokorys a řez stavby s uvedením jména a adresy stavebníka a místo provedení stavby. Hloubka výkopu podle počtu uvažovaných uložených rakví (maximálně však 260cm),
 - b) stěny musejí být vybudovány z porézních materiálů, např. cihly, pokud bude použit litý beton, musí být vyvedena z hrobky difúzní zátka,
 - c) stěny hrobky z porézních materiálů musí mít šíři nejméně 30cm, v případě užití litého betonu nejméně 15cm, a musí být izolovány přízdívkou včetně impregnačních nátěrů,
 - d) dno hrobky může být bez betonového pokryvu, pouze kopaná zemina. V případě, že bude dno vybetonováno, musí být zřízen trativod o rozměrech 40x40 a o hloubce 50cm, vyplněný drenážním šterkem,
 - e) zdivo je umístěno na betonovém základě min. 50cm vysokém, v šíři podle předpokládané výzdívky,
 - f) do stěn hrobky musí být zabudovány vstupní otvory s madly,
 - g) kovové prvky v hrobce (traverzy pro uložení rakví a stropní nosiče) musí být opatřeny antikorozními nátěry a jejich stav musí být kontrolován nejméně jednou za 10 let,
 - h) zastropení hrobky je nutné provést tak, aby mohly být rakve lehce umístěny na jednotlivá stanoviště s tím, že vstupní otvor a vlastní světlost hrobky musí být nejméně 220cm (velikost rakví),
 - i) na zastropení a uzavření hrobky musí být použity železobetonové překlady PZD, jejich spáry budou zalaty betonem a jejich povrch zaizolován teplotou izolací lepenkou,
 - j) na zastropení je pak nutno použít ještě 20cm zeminy sloužící jako pachová zátka nebo krycí desku, které musí hrobku neprodyšně uzavřít a spáry musí být vymeteny trvalými tmely,
 - k) vlastní hrobové zařízení musí být postaveno mimo hlavní konstrukci hrobky na samostatném základě s výjimkou rámu.
8. Provozovatel vydá souhlas se zřízením hrobky předem a stanoví další podmínky zejména:
- a) dobu výstavby hrobky,
 - b) zabezpečení stavby z hlediska pádu osob a bezpečnosti návštěvníků pohřebiště,
 - c) ochranu zeleně v okolí staveniště,
 - d) používání komunikací pohřebiště,
 - e) způsob skladování materiálů, odpadů a jejich likvidace,
 - f) povinnost odborného dozoru při provádění prací,
 - g) průběžné a závěrečné kontroly hrobky.
9. Po dokončení hrobky vyzve zhotovitel provozovatele pohřebiště, aby dílo po technické stránce převzal. Provozovatel vydá následně povolení k trvalému užívání díla, ve kterém stanoví zejména:
- a) druh používaných rakví pro pohřbení v hrobce,
 - b) způsob a cyklus revizí hrobky.
10. Tlecí doba v hrobkách není stanovena, pokud není manipulováno přímo s lidskými ostatky. Pokud by tato manipulace byla nutná, musí být přihlédnuto ke stanovené tlecí době, příp. si vyžádat stanovisko krajského hygienika.
11. V průběhu všech prací je zhotovitel povinen dodržovat zásady piety, dle pokynů provozovatele zajistit ochranu hřbitovní zeleně, udržování pořádku a skladování potřebného materiálu na místech a způsobem určeným provozovatelem pohřebiště. Znehodnocený stavební materiál, zbytky hrobového zařízení, vykopaná zemina musí být pravidelně odváženy na skládku mimo pohřebiště na náklady zhotovitele. Tento odvoz musí být ukončen nejpozději před ukončením prací.
12. Nesmí být omezena průchodnost cest na pohřebištích a přístup k jednotlivým hrobovým místům.
13. Při ukončení všech prací je nájemce hrobového místa nebo jím pověřený zhotovitel povinen uvést okolí hrobového místa do původního stavu.
14. Vybudované hrobové zařízení nesmí být odstraněno bez vědomí provozovatele. Bez jeho písemného souhlasu také nelze z pohřebiště odnášet nebo odvážet hrobové zařízení nebo jeho části, ani je jinak přemísťovat.

15. V případě provádění stavebních prací na pohřebišti uloží provozovatel stavebníkovi spolu s předáním staveniště následující pokyny:

- a) celkovou váhu naložených vozidel s ohledem na únosnost komunikací v areálu pohřebiště a svažitost terénu,
- b) stanovi jízdní trasy spolu s upozorněním zjevné závady v den předání tras,
- c) možnost a způsob napojení na inženýrské sítě,
- d) zajištění ochrany zeleně, kořenového systému zeleně,
- e) zřízení technického dvora.

16. Výstavba hrobek je zakázána na pohřebištích: Koblov
Muglinov
Kunčičky
Heřmanice na starém (u kostela) a novém (na ul. Parcelní).

Článek 10 Zeleň na pohřebišti

- 1. Provozovatel může dle svého uvážení a bez souhlasu nájemce odstranit vysazené dřeviny, které vykazují znaky vzrostlých stromů a mohly by v budoucnu způsobovat škody na majetku a ohrožovat bezpečnost návštěvníků.
- 2. Likvidovat vzrostlou zeď lze jen při dodržení zvláštního předpisu¹⁾.
- 3. Všechna trvalá zeď vysazená na pohřebišti se stává majetkem provozovatele.
- 4. Nájemce ani návštěvník není oprávněn provádět jakékoli zásahy do vzrostlé zeleně bez souhlasu správce.

Článek 11 Zrušovací ustanovení

Tímto novým Řádem pro veřejná pohřebiště na: ústřední hřbitov Slezská Ostrava, pohřebiště Koblov, pohřebiště Muglinov, pohřebiště Kunčičky, pohřebiště Heřmanice – staré a nové, se ruší Provozní řád pohřebišť ze dne 23. června 2000.

Článek 12 Účinnost

Tento Řád pro veřejná pohřebiště nabývá účinnost dne 23. 12. 2002.

Příloha: Ceník za poskytování služeb na úseku hřbitovníctví v městském obvodu Slezská Ostrava

Ing. Antonín Maštaliř
starosta

MUDr. Hana Heráková
místostarostka

Vyhotovil a za správnost: Nataša Lukášová, vedoucí oddělení hřbitovní správy odboru TSKZaH

Poznámky

¹⁾ Zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a změně některých zákonů, v platném znění

²⁾ Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, v platném znění

³⁾ Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, v platném znění

⁴⁾ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, v platném znění

⁵⁾ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně krajiny a přírody, v platném znění, a Vyhláška MŽP ČR č. 395/1992 Sb., kterou se provádí některá ustanovení tohoto zákona, v platném znění